SOLOMONNAC PELDA BESZEDEKRÖL: VAGY KŐZŐNSEGES BŐLTS BESZEDEKRŐL IRT KŐNYVE.

Az Sálomonnac Példa beſiédéiről való könyue, arróltanit minémő engedelemmel vagy ſiolgálattal tartozunc Iſtennec, és az emebereknec, az mint Iſtent az termeſietbe bé óltotta, és az ő töruenyében elénkbe rendelte.

ELSŐ RESZ.

Sálomon meg mondgya elsőbőr ez könywnec hasznar. Az után meg mondgya miben áll az igaz bőltseſség melnec kőueteſére, es az gonoſzoknac tarſaſágoknac el tauoztatására indte mindeneket, es fényégeti azokat kic az igaz bőltseſséget nem akarnac venni.

I.

AZ Sálomonnac Dáuid fiának, az Izraelitáknac királyának közönséges bőlts mondáſi.

2 Az bőltseſségnec és tudománnac tanuláſára, az eſieſſen való beſiédeknec értelmire.

3 Az értelemnec, igaſſágnac, itéletnec, és minden egyeneſségnec tudományának eſiében vételire.

4 Az bolondnac eſieſſégnec adaſára, az gyermeknec tudománnac és ſerénſégnec ſierzéſére.

5 Mellyeket haluán az bőlts ő regbiti az ő tanuſágát, és az értelmes ért tanáczot ſierez,

6 Az bőlts beſiédnec és magyarázatnac tanuſágára, az bőltſeknec és azoknac meſéinec (értelmire.)

7 Az WRnac tiſtereleti feie az bőltseſségnec, melly bőltseſséget és tudománt az bolondoc meg vtálnac.

8 Halgaſd ſierelmes fiam az te atyádnac bőltseſségét, és az te anyádnac oktatálát el ne hagyad.

9 Mert kedues ékeſſége léſien az te feiednec, és arany lántz az te nyakadban.

10 Sierelmes fiam, ha az bűnősöc el akarnac hitetni tégedet, ne fogadgyad beſiédeket,

11 Ha azt mondandgjác: iere mi velőnc, leſeskedgyűnc vér után, röytezzönc el az ártatlan ellen, bűntetlen.

12 Nyellyűnc

a: Mitsoda tárma meg mondotta volna Sálomon az ő neuét, és miről akar irni: Az után meg mondgya az ő irásának haſznat.

b: Ezzel ſem tentéia ez könywnec mutatni értelmét, hogy az ſáés kegyes képpen való bólcseſség mely az Iſten előtt kedues, nem egyéb hanem az Iſtent félelem. Az után Sálomon mint atya inti az fiakat hogy az bőltseſséget meg ne vtallyac, hanem tanulyac, melly istenſnec ſzép okait adgya. Arrais inti őket hogy az gonoſzoknac tarſaſágoktól meg ólalmazzac magokat.

c: Az az, nem látya senki, és senki nem bűntet mert az Iſtentelenec azt gondollyac.

12 Nyellyűc el azokat mint az koporsó eleuen és egésilen, mint az kic mélségben siállottác.

13 (Ezképpen) minden drága marhát nyerhetűnc, meg tőltsűc az mi házainkat fositot márhákal.

14 Az te részedet az prédából melly néked sors sierint iút, közre borsássad, [d] mi nékünc mindnyáian egy ersényönc légyen.

15 Szerelmes fiam, ne iáry egy vton ezeckel, tartoztasd meg az te lábadat ezeknec ösvényektől.

16 Mert az ő lábockal az gonosra futnac, és sietnec az vérnec ontására.

17 Miképpen az madaraknac minden bűnöknélkül vetic meg az hálót. [e]

18 Azonképpen oknélkül lesesskednec ezec az embereknec vérec vtán, és lelkec vtán.

19 Ecképpen vagyon dolgoc minden (gonosi) kereskdésben foglalatosoknac, melly kereskedés azoknac, kic magokat erre adtác, lelkeket vesiti.

20 [f] Az igaz fő böltsesség künsierül sierte kiált, és az vtzákon zengezteti az ő siaúát.

21 Az nép között leg magasb helyén prędikál, az kapukban, minden városban az ő besédit sióllya, monduán:

22 Miglen sieretitec ô ti bolondoc az bolondságot, és az czufolóc czufolást keuánnac magoknac: és az balgatagoc gyűlölic az tudománt.

23 Tęrietec meg az én dorgálásomra, imé ki adom ti néktec az én lelkemet, tudtotokra az én besédimet ti néktec.

24 Miért hogy hijlac titeket, és nem akariátoc, ki terieztem az én kezemet, és senki esében nem vésti.

25 Hanem el vonsiátoc magatokat az én tanáczom elött; és az én feddésemmel nem gondoltoc.

26 Eenis az ti nyomorúságtokon neuetec, meg czúfollac mikoră el iöuend az, à mitől féltec.

27 Mikoron el iöuend mint az pusititás az à mitől féltec, és az ti nyomorúságtoc mint az forgó sięl el közelget, mikoron tohanand ti reátoc az nyomorgatás és az meg siorongatás.

28 Ackoron segitségül hijnac engemet, de nem halgatom, még reggel keresnec engemet, de meg nem találnac engemet.

29 Annac okaért hogy gyűlöltéc az böltseséget, és az WRnác tisiteletit nem válaztottác magoknac.

30 Nem engedtec az én tanáczomnac, meg vetettéc minden én feddésimet.

31 Esinec azért az ő vtoknac gyümöltséből, és az ő tanáczokból meg elégednec. [g]

32 Mert az bolondoknac hitnolkodásoc meg öli öket, és à balgatagoknac ió sierentséiec el vesiti öket.

33 Az ki pedig halgat engemet lakozic bátorságoson, és tsendességben az gonosnac félelmétől.

[d]: Ugy lehet ez versnec értelme. Az mi á prédával iutand te neked, azt igazán forsszerint te neked meg adgyuc.

[e]: Ez is lehet értelme, mis képpen á madarász gyakorta bűzába veri meg az hálot 13 madarnac. Azon képpen noha ezec fokat igyrnec valamit embernec fiai ő eje ellen, mind az által gyakorta még ezzel találkoznac.

[f]: Az böltseségen értitt vagy az Istennec fiát ki ig tz böltseség, vagy az Istennec beszédec: Azt mondgya azért hogy hallnec kel az igaz böltseség, ő maga aiánlya magat mindenknec. Es inti az embereket hogy el hagyuan az bolondságot vegyéc az böltseséget, és fenyégeti azokat az kic nem akariac azt hallgatni és venni.

[g]: A mi sséc, sséc A böl nác uol vag ma zok bűn té

II. *Rész.*

Ez Caputbannis int az Sálomon az Isten beſédenec böltſeſégének kőuetéſére, nagy ſo. ſép igereteckel, &c.

1 SZeretö fiam, ha veiended az én beſédimet, és az én parantſolatimot el röytended te nálad.

2 Ha figyelmeztetnén az böltſeſégre az te füleidet, haytandod az te elmédet az értelemre.

3 Ha az böltſeſégért kiáltandaſi, és az értelemnec meg njereſeiért

4 Ha kereſended azt mint az aranyát és mint az el röytetett kéntſéket viſgálandod ötet.

5 Ackoron meg érted az Wrnac féleimét, és az Iſtennec eſmé-retire jútſi.

6 Mert az WR ád böltſeſéget; az ö ſiáiából tudomány és értelem ſiármazic.

7 [a] El téue vagyon az igazaknac (haſinokra) valami valóſágos: paiſa léſſen az tökélletesſen járóknac.

8 Meg örizuén az igaznac útait: [b] és azoknac, kiket kegyelmében hozzá véſſen, útokat meg tartya.

9 [c] Ackoron meg érted az igaſſágot, és az töruént, és valami igaz, és minden ió útait.

10 Mikoron menend az böltſeſég az te elmédben, és az tudomány elmédben gyönyörüſéges léſſen.

11 Az ſiorgalmatoſſág besüll tégedet, az értelem meg öriz tégedet. [d]

12 Mert ſiabadituán tégedet az gonoſinac útától, és az gonoſſág ſiólló férfiaktól.

13 Az kic el hadgyác az igaſſágnac útát, hogy iárianac az ſetétſégnec útain.

14 Kic örülnec gonoſit czelekeduén, vigadnac az gonoſi hijába valóſágokban.

15 Kic az ö öſuényekben feſſlettec, és az ö útokban gonoſioc.

16 Meg ſiabadituán tégedet az kiuöl való aſſioni állattól, az idegentöl ki az ö beſiédiuel hizelkedic.

17 Ki el hadgya az ö iffiuſágának fériét: és az ö Iſtenénec ſzöuetſégéröl el feletkezic.

18 (Mert az halálra hanyatlic az ö háza, és az ö öſuénye az életnélkül valókhoz.,

19 Valakic mennec ához nem tçrnec meg, ſem meg nem nyerhetic az életnec útait.)

20 Hogy iáry azoknac útán, és az igazaknac útokat köueſſed.

21 Mert az igazac lakiác az földet: és az tökélletesec meg maradnac abban.

22 Az gonoſſoc pedig az ſföldröl ki vágattatnac, és az hitetlenöl czelekedöc ki ſiaggattatnac abból.

III. *Rész.*

Sálomon ez Caputban az hiueket az Iſten töruénynec köuetéſére, irgalmaſſágra, tökélletesſegre, Iſtenben való bizodalomra, magának meg tagadáſára, alámiſnálkodáſra, és az haboruſagban valo türeſre inti nagy ſoc ſép igereteckel, mellyet neuez Iſteni böltczeſégnec. Es egyetembe fenyegeti bünteteſſel az gonoſokat.

1 Sierel-

a: Az az, valoba meg tudakozza Iſten az igazat, és azoknac oltalmazoia lészen.

b: Az verſus elsö részet igis forditya ac, hogy (vagy mond) meg örizec Iſten az ö ſzentec vtain melyben meg mongia Sálomon azt, mi vegre ól. Salomossa. Iſten az ö hiueſ, ami ſe ſüle hagya is Iſtennec etetet meg örizzec, az is és gonoſi köſt vaſzatáct tegyenec.

c: Az az, az böltſeget köueti, meg ér ſi az Iſtennec vtat, ſi helyen czelekeded ſzt. Sálomon mond.

d: Az az, az Iſten ſzerelmec ſzeſſéoinec ereſſze ſzeſſ az Iſten ſzere ſzerzi. Salamon meg té-ti, hogy mind ſzerſzáſ mind a ſzi állatok ſze gonoſi ſzáſzágoknac meg öltal mazhatol megadat.

1 SZerelmes fiam, az én tudományomról el ne feletkezzél. és az én parantsolatimat meg őrizze az te elméd.

2 Mert napoknac hoſſsú vóltát és ſoc eſtendős életet, békeséggel egyetembe, hoznac te néked.

3 Az irgalmaſſág és tökélleteſſség ne hadgyanac el tégedet: köſd azokat az te nyakadra, írd bę azokat az te ſiuednec tábláiára.

4 Igy nyerſi keduet és ió elő menetet, az Iſtennec és embereknec ſiemec előtt.

5 Bizodalmad légyen az WRban tellyes te elmédből: az te értelmedhöz pedig ne támazkodgyál.

6 Minden te útaidban megiſmérd őtet; és ő igazgattya az te útaidat.

7 Ne légy bőlts (czac) te magad itéleti ſierint: féllyed az WRat és táuozzál el az gonoſztól.

8 Egeſſéges léſſen ez az te köldöködnec, és meg vijolás az te czontaidnac.

9 Tiſztellyed az WRat az te marhádból, és az egéſi jőuedelmednec első ſengéiéből.

10 Ezképpen megtöltetnec az te czűreid elégſséggel, és à muſtnac miatta az te faytódnac válui bőuölkednec.

11 Az WRnac bőltſeſségét, ſierelmes fiam, ne vtáld meg, ſe meg ne vnnyad az ő dorgálását.

12 Mert az kit ſieret az WR meg dorgállya: és miképpen az attya az fiát, à kinec iauát akarja.

13 A Bódog ember ki megnyeri az bőltſeſséget, és az ember ki őregbiti értelmét.

14 Mert iob ennec kereskedéſe az ezűſtnec kereskedéſénél, és az ki áſott, aranynál eſnec iőuedelme.

15 Drágab az fényes Carbuncunluſoknál, és minden te gyönyőrűſségid nem haſonlitathatnac hozzáia.

16 Napoknac hoſſsúſsága vagyon ennec iobián? az ő ballyán gazdagſságoc, és tiztеſſség.

17 Az ő útai gyönyőrűſségnec útai; és minden ő ősuéni, békeſségnec (ősuéni.)

18 Eeletnec fáia ez, azoknac az kic meg kaptſollyác őtet, végezetre azoc, kic őtet megtartyác meg bódogitatnac.

19 Az WR bőltſeſséggel fundálta az földet, erősitötte az egeket értelemmel.

20 Az ő tudománi által fakattac ki az méltégből az vizec, és az felhőc czepegnec harmatot.

21 Szerelmes fiam, ne táuozzanac el à te ſiemeidtől, őrizd meg az igaz bőltſeſséget, és az ſerenſséget.

22 Es léſinec (ezec) élet az te lelkednec, és kedueſség az te ſiáiadnac.

23 Ackoron el iárod bátorſsággal az te útadot: és az te lábadot meg nem ütöd.

24 Mikoron aluſiol, meg nem röttenſi, hanem te néked nyugouónac gyönyőrűſséges léſien az te álmod.

25 Ne fély az hertelen való félelem-

lelemtől, és az gonoſi oknac puſititáſától, hogy reád jöjjön.

26 Mert az WR ielen léſsen az te bizodalmod ſierint, és meg tartya az te lábadott az fogſágtól.

27 Ne fogd meg az jó tétemént azoktól az kic ſiükölködnec, mikoron az te kezednec hatalmában vagyon annac meg tselekedéſe,

28 Ne mondgyad azt az te felebarátodnac, meny el, az vtán tęry meg, mert holnap adoc, holott te tehetſégedben vagyon az mit kér.

29 Ne forraly az te felebarátod ellen gonoſi dolgot: az ki éggyüt ül bátorſágoſon te veled.

30 Ne háborogy egy emberuelis oknélkül, hanem ha gonoſiſal illetet tégedet.

31 Ne irégykedgyél, egy hamis emberreis: és ō néki ſemmi vtát ne válaſsiſsad.

32 Mert vtállya az WR az engederlent: és az igazackal vagjon az ō titka.

33 Az Wrnac átka ſiál az gonoſinac házára: de az igazaknac lakó helyec meg áldatic.

34 Mert áz czúfolókat ō meg czúfollya: az ſielédeknec pedig ád kedueſſéget.

35 Az böltſec tiſztеſſéget véſznec örökſég ſzerint: az boloudokat pedig el veſzti az gyalázat.

IIII. *Réſz.*

Mint az felsō Caputban, azonképpen ebbennis int az Salomon vgyan azon iomagos dolgokra és az bölczeſségre. Más felől pedig az gonoſoknaknac az ō tarſaſágoknac el távo tatáſára int. ésmind az két rendbeli inteſenec ſzep okait adgya.

1 HAllyátoc meg fiaim atyátoknac tanitáſát, és figjelmezzetec az értelemnec meg tudáſára.

2 Mert jó tanuſágot adoc ti néktec: az én tudományomat el ne hadgyatoc.

3 Mikor az én atyámnac gienge fia vólnéc, és éggyetlen éggye az én anyámnac.

4 Tanituán azt mondgya vala énnékem: tartſa meg az én beſiédemet az te elméd: meg tartuán az én parantſolatimat ęly.

5 Szerezz böltſeſséget, ſierezz eſieſſégetnc feletkezzél, ſe el ne hajollj az én ſiámnac beſiéditől.

6 Ne hadd el azt, és meg tart tégedet, ſzereſſed azt, és meg őriz tégedet.

7 A mellj feie à böltſeſségnec azt az böltſeſséget kereſſed; és à te teljes kereſéſeddel ſierezz értelmet.

8 Magaztald fel azt, és fel magaztal tégedet; tiztel tégedet mikoron hozzád ölelended azt.

9 Ad az te feiednec kedues öregbüléſt; ígen ſzép ékes Coronát ád te néked.

10 Halgaſd ſzerelmes fiam, és tanúld meg az én beſiédimet, igy ſokaſúlnac meg te néked életednec eſitendei.

11 Böltſeſségnec vtára tanitlac tégedet, viſellec tégedet az igaſſágnac öſuénin.

12 Mikorō iárándaſi, ſemi nē ſo rittya meg à te iáráſodat; meg haſſintén futnális nem ütközel meg

13 Ragazkodgjal à böltſeſségnec tanitáſához, ne álly hátra; őrizd meg

meg azt, mert te néked életed.
14 Az gonoſſoknac útokon ne iáry, ſe neiáry à gonoſſoknac öſtuényeken.
15 Vondel magadat áttól, és általnе meny azon; tęry el arról, és meny el mellöle.
16 Mert nem aluſnac azoc hanem ha gonoſt czelekedhetnec, és ki mégyen az ö ſiemekből az álom, hanem ha azt czelekedic, hogy valaki meg romollyon.
17 Mert élnec az iſtentelenſégnec étkéuel, és mindennemö eröſſac tételnec borát iſſác.
18 Mert az igazaknac útoc haſonló à fénlö világoſſághoz mellj igyekezic világoſkodni, annira hogy azoknac mindenic az napho haſonló léſſen.
19 Az iſtenteleneknec pedig útoc haſonló az homályhoz, nem tudgyác miben ütkznec bę.
20 Szerelmes fiam az én beſiédimre figyelmezzél: az én beliedimre hayczad az te fülедet.
21 Ne táuozzanac el az te ſiemeidtöl: tarts meg ezeket az te elmédben.
22 Mert életnec igéi azoknac, kic meg nyerhetic azokat, és azoc közzül kinec kinec egéſi teſténec egeſſégeſec.
23 Minden örizéſnec felötte meg örizzed az te ſziuedet, mert abból ſzármaznac ki az életnec czelekedeti.
24 Veſd el töled à ſzáynac gonoſſágát, és az aiakoknac álnokſágát meſzſze veſsed te töled.
25 Az te ſzemeid az igazra nézzenec, és az te ſzömöldök, d igazakat nézzzenec te elötted.
26 Meg viſgállyad az te lábaidnac öſuénit, hogy minden te útaid álhatatoſoc legyenec.
27 Ne haiolly iobra auagy balra, fordíts el az te lábadat az gonoſſtól.

V. Réſz.

Ez Caputbannis elöſör az igaz böſſeſſegnec ſzerelmere és közzétéſſre indit. Az vtán à gonoſſtól talan aſſoni állatnac hatalmaſagától meg. Harmadſor hogy az mi gazdagſ gunckal ſól élliyünc vrólſor hogy minden ember az ö laiat ſe elegye ez ſzerelemben gyönyörködgyec.

1 SZerelmes fiam, az én böltſeſſégemre figyelmezzél, az én értelmemre haytſad az te fülеidet.
2 Hogy meg tartſad az tanátſokat: és à Tudománt az te aiakaid meg örizzéc.
3 Iólleſſet ollyan idegen az aſſoni állatnac aiakia mint az czepegö lepes méz, és lágyab az olaynal az ö nyelue.
4 Mind azon által annac az vege keſerü mint az irem, és éles mint az két élö tör.
5 Az ö lábai az halálra meñec, az ö lábai az koporſóra valóc.
6 Az ö életinec útát ne közeſſed azö ös vonyi változóc hogy eſſedben nem vehetsed.
7 Moſtan azért fiaim halgaſſatoc engemet: és ne táuozzátoc el az én ſzámnac beſiédétöl.
8 Táuól légjen attól az te útádt és ne közelgeſs az ö házának aytaiához.
9 Hogy ne adgyad az te ékeſſégedet másnac, és az te eſztendöidet az kegyetlennec.

10 Hogy ne tellyenec bé az kiuől valóc az te marháiddal; és az te munkáid ne maradgyanac idegennec házában.

11 Es végezetre nyög mikoron megemésztetic az te húsod, és az te tested.

12 Es azt mondgyad: miképpen gyűlöltem az tudománt, és az fenjéréket meg vtálta az én elmém

13 Es nem halgattam az én tanitóimnac beszédit, és az én tanitóimhoz nem haytottam az én fülemet.

14 Keués hijá vólt hogy minden gonosságba nem merültem à gyülekezetnec és seregnec közepette.

15 Igyál vizet az te kútadból, és az te forrásodnac közepiből à folyásokat.

16 Kifollyánac az te forrásid, az vtzákon legyenec az te vizeidnec folyási.

17 De legyenec azoc czac tiéid, és nem az kiuől való idegenéké veled.

18 Légien az te forrásod áldott: Es öruendezz az te iffiuságodnac feleségénec.

19 Légien te néked az te feleséged; mint szerelmes nőstény szaruasod, és kedues vad ketske, az ő emlői meg elégitsenec tégedet minden időben, az ő szerelmében gyönyörködgyél szüntelen.

20 Es miért búdosnál szerelmes fiam az idegen vtán, és ölelnéd mellyet idegennec.

21 Holott az Wrnac szeme előtt legyenec mindennec az ő útai, és kinec kinec ösvénit eléiében vészi.

22 Az ő álnoksági fogiác meg az istentelent, és az ő bűnénec kötéliuel köttöztetic meg.

23 Ő meg hal tudománnélkül: és az ő bolondságának sokasága miatt téueleg.

VI. Rész.

Ez Caputban először az Salomon tanitóya azt á kiuáltást kezes lett. Az vtan inti dolog végére az rest embert, és seddi az álnoc embert. Vtólsor esmét az isten tőrvényének szerelmére és annac kőuetésére int, hogy annac tanitásából meg okuálmazhassa az ember magát à gonosz aszszoni állatnac társaságától &c.

1 Szerelmes fiam, ha kezes lettél az te barátodért; és kezedet adtad kötelezted magadat másért.

2 Az te száidnac beszédiuel kötelezted meg magadat, meg fogatattál az te száidnac beszédiuel.

3 Azért azt miueld immár, szerelmes fiam, hogy ki mentsed magadat, minec vtánna az te szeretett barátodnac kezében iutottál, alázd meg magad, és kénszeritsed az te felebarátodat.

4 Még álmot se engedgy az te szemeidnec, se szúnyadást az te szömöldöködnec.

5 Szabadits ki magadat, mint az vad ketske a az vadásznac kezéből, és mint az madar az madarásznac kezéből,

a: vagy az.

6 Eregy el az hangyához, ó te rest ember, nézd meg az ő útait és tanúlly.

7 Holott ő néki nintsen vezére, igazgatója, auagy Wra.

8 Mégis nyárba szerzi meg az ő ételét, meg szerzi aratáskor az ő eledelét.

9 O te

9 O te reſt, meddíglen fekſſel? mikor kęlſſ fel az te álmodból?

10 Míglen fekſſel kitſin álmodozáſockal, kitſin ſúnnyadozáſſal, kezeidnec keués ŏſſue kaptſoláſáual.

11 Azonkŏzben el iŏ, mint az gyors ſvton iáró az te ſiegéńſéged, és az te ſiŭkŏlkŏdéſed mint az paſſos férfiu.

12 Az rauaſi ember, à hamis férfiu álnoc ſáijal iár.

13 Hányorgat az ŏ ſiemeiuel, az (ſvgy mint) lábáualis ſiól, és vijaiual tanit.

14 Mindenképpen való álnokſág vagyon az ŏ ſiiuében, forral minden gonoſſt-ſiŭnetlen, bábaruſágot indit.

15 Annac okaért hirtelen el iŏ az ŏ nyomorúſága, gyorſan ſvgy rontatic meg, hogy ŏ meg nem gyogyitathatic.

16 Ez hat dolgot gyŭlŏli az WR: ſŏrhęt dolog vrállatos az ŏ lelkének.

17 Az keuély ſiemec, hazug nyelw, és ártatlan ver ontó kezec.

18 Az elme ki forral álnoc gondolatokat: az gonoſſra ſietſéggel futó lábac.

19 Hazugſág ſierzŏ hamis bizonſág; végezetre az ki ſierez háboruſágokat az atyafiac kŏzŏtt.

20 Őrizd meg ſierelmes fiam az te atyádnac paranſolottyár, és az te anyádnac tanitáſát el ne hadgyad.

21 Kŏſd azokat az te ſiiuedben, mindenkor függeſzſied azokat az te nyakadra.

22 Valahouá menendeſi az vęzęrel tégedet, mikoron aluſſol meg ŏriz tégedet; mikor fel ſerkenendeſi, az beſſélget te veled.

23 (Mert ſiŏuédnec az parantſolat, és az tudomán világoſſág; és az életnec vta, az tanitó feddéſec.)

24 Hogy az gonoſi aſſſioniállattól téged meg ŏrizzenec, az idegen aſſſioni állatnac nyeluénec hizelkedéſétŏl.

25 Ne kéuánnyad az ŏ ſiépſégét az te elmédben, és meg ne czallyon tégedet az ŏ ſiŏmŏldŏ kiuel.

26 Mert az parázna aſſſioni állat miá (úr az ember) egy darab kenyérre: meg az férfiu mellé adott aſzſoni állatis az ŏ fériénec drága életet vadáſzſza.

27 Auagy vethetnecié valaki az tŭzet az ŏ kebelébe, hogy az ŏ ruhái meg nem égnénec.

28 Auagy iárhatnaé valaki az eleuen ſzénen, és az ŏ lábai meg nem égnénec.

29 Igy vagyon, valaki eggyesŭl az ŏ fele barátyának fe'elégéuel: nem marad bŭnetetlen valaki illeyéndi azt.

30 Nem vtalhatic meg a Lopó az ki lop az ŏ lelkénec keuanſágának bę tŏltéſére, mikor ehezic.

31 De ha rayta kapattatic, hęt annit kell adni: vagy az ŏ házánac minden marháit kell érŏtte adni.

32 Az

32 Az ki pedig paráznáuá téſzi az aſſzſzioni állatot, bolond; az ki magát el (akaria) veſztheni, az (ám bátor) czelekedgye ezt.

33 Vereſéget és gyalázatot nyer, és az ő gyalázattya el nem teröltetic.

34 Mert az férfiu az ő feleſégéhöz való indulattyának haragiából felgerieduén: nem tſelekeſzic kegyelmeſséggel az boſzſzú állásnac napián.

35 Nem gondol ſemmi váltſággal; nem nyúgſzic meg rayta még ha nagy ſoc aiandékokat adnális nékie.

VII. *Réſz.*

Ez Caputbannis int az Iſten tőruényénec, bőlczeſſégénec kőuetéſére, hogy az idegen tiſztatalan aſſzoni állatnac beſzédiről meg őrizkedgyen az ember magat az Iſten tőruényenec dorgaláſa által, &c.

1 SZerelmes fiam, tarts meg az én beſzédemet, és az én parantſolatomat rőyts el te nállad.

2 Az én parantſolatimat tarts meg, és élſz: és az én tőruényemet mint az te ſzemeidnec fényét.

3 Kőſd azokat az te vijaidra, ſzrd fel azokat à te ſziuednec tábláiára.

4 Mond ezt az bőltſeſségnec: én néném vagy te; és az eſzeſséget ſógorodnac hijad.

5 Hogy meg őrizzen téged az kiuől való aſſzſzioni állattól; és az ő beſzédiuel hizelkedő idegentől.

6 Mert az én házamnac ablakán, és az ablac fiáról nézuén.

7 Látéc az bolondoc kőzőtt, éſzembe vőc à fiac kőzőtt, egy bolond iffiat.

8 Ki ménuén az vtzán annac ſzegeletinél, az tiſztátalan ſzemélnec házához ménő vton mégyen vala.

9 Eſtue késön az napnac eſtueién, ſetét éijel, és homályos éijel.

10 Holott imé egy aſſzſzioni állat eleiben méne annac, paráznának ékeſſégében, álnoc az ő elméiében.

11 (Melly, tſátſogó, és vakmerő, a kinec házában nem maradhatnac meg az ő lábai.

12 Néha kün, néha az vtzákon, auagy minden ſzegeletnél leſeſkedic.)

a: Az az, engedetlen iſtenec, az természet tőrvényenec, ki nem gondol ſemmit az tizteſséggel.

13 És meg ragaduán azt meg tſókolá ötet, és ſzemtelenſégre vetuén önön magát, monda néki.

14 Hála adó áldozatnac húſai vadnac én nálam, ma adom meg az én fogadáſomat.

15 Annac okaért iőuéc ki te elődben, ſzorgalmatoſon kereſuén az te ortzádat, iokor találoc te reád.

16 Paplanockal meg vetettem nyoſzolámat, melly ékes külömb külömb féle ſzép rakaſockal, és Ægyptomi ſzőnyegeckel.

17 Ió illatot czináltam az én ágyas házamban, Myrrhából, Aloesből, és Cinamomumból.

18 Nó foglallyuc magunkat bőſégeſen mind virrattig az ſzeretetben, mi magunkat vidamitſóc meg, ſzerelemhöz való dolgockal.

19 Mert

19 Mert nintſen az én ſériem az ő házában, el ment meſſiſ ſtra.

20 Egy erſiény pęnzt vön kezęhöz; bizonyos naprá iö meg az ő házához.

21 El hiteté ötet az ő meſterſégé nec ſokaſágáual, az ő aiakinac hizelkedéſéuel meg győzé ötet.

22 Köueté azt hertetlenſéggel, mint az ökör az meg nyuzáſra mégyen, és miképpen mikor az békélót az bolondoknac tanitáſokra lábokra vetic.

23 Míg nem általiária az nil az ő ſiuét, miképpen ſiet az madar az töörre, nem ţuduán azt az ő élete ellen lenni.

24 Annac okaért moſtan ſierelmes fiaim, halgaſſatoc engemet, és figyelmezzetec az én ſiámnac beſiédire.

25 Ne haiollyon annac ſtaira az te elméd, és ne téuelegy annac öſuénin

26 Mert ſoc meg ſebeſitett embereket el eytett, és ſokan vádnac à kic attól meg ölettettenec.

27 Az koporſóra való ſtac, az ő házához ménő ſtac, mellyec ſiállanac az halálnac fenekére.

VIII. *Réſz.*

Salomon ez ideig folott az teremtet böltczeſégről, mely az embereknec elmeiekben vagyon és iſkennec aiandoka. Immar az iſtennec örök és teremtetlen böltczeſégéről fol. ez annac bizonſágáual erősiti az külső böltcſegnec tanitaſit, mely minden embereket hozza hiuán, az ő hatalmas örőcke való állatyából es czelekedetiből bizonituán, az embereket az ő ſerelmere indittya, &c.

1 AVagy az böltczeſég nem kiálte, és az értelem nem botſáttyaé ki az ő ſiauát?

2 Az magas helyeknec tetein, az vton, nagy ſoc öſuényeknec helyén meg áluán.

3 Az kapuc mellet az városnac bę menetelin, az aytóknac bę menetelin énekél? monduán:

4 Ti néktec, ó tiſſteletes ielés férfiac, kiáltoc: és az én ſióm az embereknec fiaihoz vagyon.

5 Erſétec meg bolondoc az eſieſſéget, és ti balgatagoc vegyétec eſietekben.

6 Hallyátoc meg mert ielés dolgokat ſiólloc, és az én ſiáiámnac fel nitáſáual ki beſiéllec igáz dolgokat.

7 Mert meg gondolt valóſágos igaſſágot mond ki az én nyeluem: és vtállatos az én aiakimnac gonoſſágot mondani.

8 Igazac az én ſiámnac minden beſiédi, ſemmi nintſen ezekben hámis, vagy el fordúlt dolog.

9 Mind azoc egyeneſſec az értelmeſnec: és igazac azoknac, kic meg nyerhetic az tudomáńt.

10 Vegyétec az én tudománnyomat, és nem az pénzt: és az tudomáńt inkáb, hogy nem mint az válaztott aranyat.

11 Mert iob az böltſeſég az drága köueknél: és ſemmi gyönyörüſégec ezekhöz egyenlöc nem lehetnec.

12 En vagyoc az böltſeſég, lakozom az eſieſſéggel: és az tudomáń az nagy ſeréńſéggel mindenkor nállam ielen vagyon.

13 Az WRnac félelme, az ſo= noſinac gyülöléſe: à keuélſégeq fel fuualkodáſt, és az gono ſznak

vtát ; végezetre az veſiedelmes ſiáiat gyülöltem.

14 Enſm az tanácz, és valami vagyon, én eſieſſégem, én érőm.

15 En általam wcolkodnec az királyok: és az wralkodóc végeznec igaſſágot.

16 En általam az feiedelmec viſelnec feiedelemſéget, az tiztelteſſégeſec és à földnec minden birái.

17 En az engem ſieretöket ſieretem, és à kic engemet ſiorgalmatoſon kereſnec, meg találnac engemet.

18 Gazdagſág és tiztelteſſég én nálam vadnac, az meg maradandó állatoc, és az igaſſág.

19 Iob az én gyümölcsöm, az drága meg tiſztitatott aranynál; és az én haſznom az válaztot ezüſtnél.

20 Az igaſſágnac útán vezéttlec: és az igaznac közép öſuényén.

21 Ki azt czelekeſſiemhogy birjáe az engem ſieretöc, azt az mi vagyon: végezetre az ö kéntſeket meg ſiaporitom.

22 a Az WR bir vala engemet az ö útának kezdetében, az ö munkái előtt, minden időknec előtte.

23 Őröc időknec előtte fel kenettettem; az kezdetnec előtte; az földnec lételénec előtte.

24 Meg mikor ſemmi mélſégec nem vólnának, ſüllöttettem vala; meg mikor ſemi forráſoc vizzel tellyeſec nem vólnának.

25 Még míg nem lött vólna hogy az magas hegyec fekünnénec az földön, az halmoknac előtte löttem.

26 Még nem czinálta vala az földet, auagy az mezöket; ſöt az kezdetit, b ez világnac porát.

27 Mikor ö kéſziti vala az égeket ott valéc, mikoron fel vetné az mélſégeknec ſiinén az határt.

28 Mikor meg erősitené az felsö égeket ottfenn, mikoron meg erősitené az mélſégeknec forráſit

29 Mikor fel vetné az tengernec határit, és az vizeknec; hogy által ne hágnác az ö ſiáiának parancſolattyát, mikoron rendelne ez földnec fundamentomot.

30 Holott annac okaért ö nálla neueltettem, és légyec ö néki minden napi gyönyörüſége, öruendezuén ö előtte minden időben.

31 Es öruendeztetuén c ez világban az földet, és az én gyönyörüſégimmel az embereknec fiait.

32 Moſtan fiaim, halgaſſatoc engemet: mert bódogoc kic az én útaimat meg tartyác.

33 Halgaſſátoc az tudomáſt, és böltſelkedgyétec: és ti magatokat el ne vonnyátoc.

34 Bódog ember ki halgat engemet, ſiorgalmatoſon áluán az én aytóm előtt minden napon, az én aytóimnac küſziöbeit örizuén.

35 Mert az ki meg nyerhet engemet, nyer életet, mellybe iutat az Wrnac jó akaratt ya.

36 De az ki vétkezic én ellenem, e-

b: Az az, Nem vala ét nem kezdetet vala ez világ-ſemmi vagy világnac pora vagy földe nem vala. melből mindenec teremtettec vala.

c: Az az, meg eldönti, minden teremtet állatokat.

a: Az Iſten bölcſeſſége, az az Az atyának fiának ſzentlelkének tulaſdonſága az teremtéſnek elö tt örök időkben volt, és örök időkben az atyától ſzülétetett, az mint ſzent Ianoſis mondgya, hogy az kezdetben volt az ige, és az á tal teremtetet ec minden T hát az ſiu n teremtet állat, nem csac ilö ſzerint való ember, &c.

Ioa. 1. Co. 8 Ebr. 1.

nem, erősiakot czelekedic az ő lelkén; minden valaki engemet gyűlöl siereti az halált.

IX. Rész.

Az Sálomon ez Caputban az Isten bölcseségének czelekedetit, tudományat, és hasznát egybeveti az bolondságnac czelekedetivel, tudományával, és hasznával.

1 AZ fő böltseség megepitet te az ő házát, annac hęt oszlopit ki vágván.

2 Meg ölte az ő élő marháit, tölti az ő borát, męg az ő asztalátis elkészitette.

3 Es el botsátván az ő leánit, hiuogat az házaknac tetein, és az városnac magas helyein.

4 Monduán: valaki tudatlan tęrien ide, és valaki értelemnélkül vagyon.

5 Iöuetec el, éllyetec az én étkemmel, és igyatoc az borban mellyet töltöc.

6 Hadgyátoc el az bolondokat, és éllyetec, járuán az esieségnec útán.

7 Az ki tanittya az tsufolót, nyer magának szidalmat: és az ki feddi az latrot szidalom tęr ő reá.

8 Ne fedd meg az tsufolót hogy ne gyűlöllyön tégedet: fedd meg az bölezet és sieret tégedet.

9 Adgy az böltsnec (tanátsot,) hogy böltselkedgyécfellyeb: fedd meg az igazat, hogy öregbitse az tudománt.

10 Az böltseségnec kezdetit, az Wrnac félelmét, és az szentek-

a Az ez: az szentekkel való bolond szót nyalásságot.

nec esmęretit a az esieségnec kezdetit.

11 Mert én általam sokasúlnac meg az te napiaid, és meghosszabbúlnac te néked életednec esztendei.

12 Ha bölts vagy, bölts vagy te magadnac, ha pedig tsufoló lészsz, te magad vészed hasznát.

13 Az balgatag aszszoni állat fetsegő: bolond, és noha semmit nem túd.

4 Mind az által ül az ő házának aytaiánál, az szękben, az városnac magas helyein.

15 Hogy el tsallya az vton járókat, męg az kic egyenesen mennéneki s az ő vtokon.

16 Es ezt mondgya ennec: valaki bolond tęrien ide, és valaki eszi telen.

17 Ióllehet az lopott vizec édes sec, és az titkon való étel gyönyörüséges.

18 De nem tudgya az (vton ménő ember) hogy ott életnélkül valóc vadnac, és az mélséges pokolban esnec az kic hiuattattanac (az gonosz aszszoni állatul.)

X. Rész.

Ez Caputban előfer az Sálomon int minden embert az igazan való gazdagulásra, meg monduan annac kár vallalát az ki hamisan gazdagodic meg. Annac vtánna aianlya az igasságot, tökélletességet az atyafiui szeretetet, böltzeseget, az igaz kereskedést, meg monduan mind ezeknec az ő hasznokat. Majd ellől kezdi tanitani, es fiadalmazza az hamisságot, gyülöseget, bolondságot, és minden istentelenséget, fenyegetuán az ollyan bűnben élőket az Istennec haragiával.

Solomon bölts mondási.

1 AZ bölts fiu örvendezteti az ő atyát; az bolond fiu pedig szomoruságára vagyon az ő annyának.

2 Nem használnac az hamisság gal gyűytőt kéntsec, de az igasság meg szabadit az halálból.

3 Az WR nem hadgya éhezni az igaznac lelkét, az Istenteleneknec pedig gazdagságokat el veszti.

4 Szegénlésben az ki czelekedic álnoc kęzzel, az gyors munkásoknac pedig kezec meg gazdagittya őket.

5 Gyűyt nyárban az esies fiu: alomban merölt bę az aratásnac idején az meg szégyenitő fiu.

6 Aldásoc vadnac az igaznac feién, de az Istenteleneknec szájokat erősiac tétel fedi bę.

7 Az igaznac emlekezeti áldott, az hamissaknacneuec pedig meg rothatt.

8 Az bölcz, elméiében vesi az paranczolatot, à ki pedig bolondlagot szól, az ő maga aiakiual vezti el magát.

9 Az ki iár tökélletességben, iár bátorsággal, az ki pedig el fordittya az ő vtát, egyebeknec tanusságára lésien.[a]

10 Az ki szemmel hunyorgat, bántást szerez, és az ki bolond aiakiual, meg büntettetic.

11 Eeletnec kút feie az igaznac szátoc, az Istenteleneknec pedig szájoc álonkságot fedeznec el.

12 Az gyülöség szerez versengést, minden vétkeket pedig el fedez az szeretet.[b]

13 Az esiesnec beszédében vagyon ielen való böltseség, miképpen veszsző az bolondnac hátán.

14 Az böltsec meg tartyác az bölcseséget, az bolondnac szájahoz pedig közzel vagyon az romlás.

15 Az gazdagnac marháia ollyan, mint az ő meg erősitetett városa, nyomorusságokra vagyon az meg fogyátkoztaknac az ő szegénségec.

16 Az mit munkáiáual szerez az igaz, szerzi életére, Az Istentelennec pedig gazdagsága bünre vagyon.

17 Az böltseségnec meg őrizőinec vtoc életre vagyon, az fenyétéket pedig el hagyóknac vtoc, téuelgést hoz.

18 Az ki el fedezi az gyülölségget, az ő álnoc aiakáual, és az ki szól gyalázatot, bolond az.

19 Az soc beszédben fogyátkozás vagyon, de meg tartoztattya az ő aiakait az értelmes.

20 Mint az tiata válaztott ezüst, az igaznac nyelue, az gonosznac elméiéből származott beszéd pedig betsülletlen.

21 Az igaznac aiakai sokakat legeltetnec, az bolondoc pedig az ő esztelenségekben halnac meg.

22 Az WRnac áldása gazdagit meg, és azzal sem mi bántást nem szerez[d] (az WR.)

23 Miképpen iatéc az bolondnac bünt czelekedni, azonképpen az esies férfiu böltsen czelekedgic.

24 Az mitől retten az Istentelen, az esic ő rayta, a mit pedig kéuánnac az igazak meg adgya Isten.

25 Mint

a. Az az példa le szegyenhetnec a' ollyannac versźedelmeb. Mivel azt mongya hogy az szeretet minden vétkeket el födez, nem azt mongya hogy az szeretet vétkeinket Istennek előtt valo el fedezésse hanem hogy az atyafiui szeretet el fedezi emberec előtt az vetkeket. Mert az kiben vagyon az szeretet az ő testbeli atyafiait ez előtt nem tsak szereti meg.

c. Bolondnac mondgya azt az ki mindent ossze vissza vakmerőképpen ki mond.

d. Az az, Vgy szokta lagutyá meg Isten az igazakat, hogy az ő gazdagságokat minden hamistalsźélkül birtac.

25 Mint az forgó ſiél el múlic, vgy nem áll meg az Iſtentelen, az igaznac pedig öröcké való fundamentoma léſſen.

26 Munçmö azerzet az fogaknac, és az füſt az ſemeknec, ollyan az reſt azoknac, az kic azt el küldötték.

27 Az WRnac félelme, hoſſiabbittya meg az napokat, az Iſtenteleneknec pedig eſztendeiec megrövidülnec.

28 Az igazaknac reménſégec örömökre vagyon, az Iſtenteleneknec pedig várakozáſoc el vęſi.

29 Erőſſégére vagyon minden tökélletesnec az WRnac vta: romláſokra pedig az hamiſſágnac czelekedőinec.

30 Az igaz ſoha meg nem mozdúl, az Iſtentelenec pedig nem lakiac az földet.

31 Az igaznac ſiáia bőwſégeſen ſzól bölczeſéget, az gonoſſágoknac nyelvétől pedig el táuozott (az bölczeſég.)

32 Az igaznac aiakai, az Iſtennec ió kedvét meg eſméric, az Iſtenteleneknec pedig ſiáioc az ő gonoſſágoknac bűntetéſét.

XI. Réſz.

Az Salomon tanúſ ſágot ad az igaz mértekről, alázatoſság ő mértekletes ſégről, tökélletes ſégről, az igaſságról bölczeſegről, adakozaſról, és az ió tetemenyről, haznac birodalmáról, es az Iſten oſtoratna. haſznarol.

1 AZ álnoc fontoc vtálatoſoc az WRnál, az igaz mértéc pedig kedues ő néki.

2 Az kevélſégen eſic gyalázat, az alázatoſoknál pedig vagyon az bölczeſég.

3 Az igazaknac tökélletes ſégec vezeti őket, de az hitetleneknec gonoſſágoc el puztittya őket.

4 Nem haſznál az marha az haragnac idején: az igaſság pedig ki ragad az halálból.

5 Az tökélletes ſnec igaſsága igazgattya az ő útát, de az ő Iſtentelenſégében el eſic az Iſtentelen.

6 Az igazaknac igaſſágoc meg ſzabaditya őket, de az ő gonoſſagokért az hitetlenec meg fogattatnac.

7 Mikoron meg hal az Iſtentelen ember, el vęſi az ő reménſége, Az kegyetlenec reménſégeis el vęſi.

8 Az igaz az nyomoruſágból, meg ſzabadúl, az Iſtentelen ő helyette bę eſic abban.

9 Száiával az kép mutató megrontya fele barátyát, de az igazac az tudomány által meg ſzabadúlnac.

10 Az igaznac elő menetin, és mikoron el veſinec az Iſtentelenec, örül az város énekléſuel.

11 Az igaznac bódogſágockal magaztaltatic az város, az Iſtenteleneknec pedig ſiáiockal nincs romol.

12 Meg vtállya fele barátyát az bolond, az eſies férfiu pedig veſiteg halgat.

13 Az rágalmazó meg jelenti az titkot, de az hiw ember el fedez mindent magában.

14 Az hól ninczenec eſies tanáczoc, el vęſi az nép, az meg maradás pedig vagyon az tanáczoſnac bölts értelmében.

15 Tellyeſséggel meg rontatic az ki kezes lészen idegenért: az ki pedig el táuoztattya az kezeſséget, bátorſágos léſien.

16 Az kedues aſſiſioni állat meg tartya az tiztęſséget, miképpen az hatalmaſoc meg tartyác az gazdagſágot.

17 Iól tészen ő magáual az máſnac adakozó férfiu: meg háborittya pedig az ő attyafiát az kegyetlen.

18 Az Iſtentelen tſelekedic álnoc tſelekedetet; az igaſság ſierzönec pedig iutalma valóſágos.

19 Az ki erőſſen ragazkodic az igaſsághoz, vęt az êletre; a az ki kőueti pedig az gonozt, az ő halálára vęt.

a Az az, Az igaſságnac iutalma az élet, mikeppen az hamiſſágnac az halal.

20 Vtállatoſsoc az WRnac az álnoc liiuő emberec, kedueſſec pedig ő nálla kic az ő vtokban tőkélletęſec.

21 Minden ereiéuelis nem nyerhet mentséget az gonoſi, az igazaknac pedig maradékoc meg ſiabadúlnac.

22 Mint az diſino orrában az arany peretz, ollyan az ſiép aſſiſioni állat, az molynec ninczen okoſsága.

23 Az igazaknac kéuánſágoc, tſac az igaſság; az Iſtentelenecnec pedig várátokon tſac az Iſten haragia.

24 Vagyon olly ki adakozic, mind az által annál inkáb gazdagodic: es vagyon olly ki meg tartoztattya magát az adakozaſtól, de vgyan ſiükölkődic.

25 Az máſſal iól téuő ember meg kőuéredic, és az ki bőſégeſen adakozic, vgyan azon fellyeb ben oſitogathat.

26 Az ki buzáiát bę ſiorittya, átkozzác az népec; Iſtennec áldáſa léſien pedigien az ki adónac fején.

27 Az ki ſiorgalmatoſon iauára igyekezic máſnac, ſierzi máſnac hozzáia való ió akarattyát; az ki pedig máſnac gonozt keres, ő rayta eſic.

28 Az ki bizic az ő gazdagſágiban, el vęſi; de mint az zöldellő fa, az igazac ki viragoznac.

29 Az ki meg háborittya az ő házát, annac örökſége ſięl léſien; és ez bolond, ſiolgáia léſien az bölts elméiőnec.

30 Az igaznac gyümölcſe az êletnec fáiánac gyümölcſe; és az ki egyebeket tanit, bölts az.

31 Imé az igaz, ez földön meg ſánargattatic, menięuelinkáb az Iſtententelen, es az bűnös?

32 Az ki ſiereti az dorgáláſt, ſiereti az tudománt, az ki pedig gyülöli az fenyétéket, oktalan.

XII. Réſz.

Az ioknac es gonoſzoknac iutalmokat, az aſzſzoni állatoknac allapattyokat, az gondolatoknac es beſzédeknec haſznait, az igaſsagnac, ſerenſęgnec, igaſsagnac, alazatoſsagnac igaz mondaſnac cőkelletęſegnec es ezekkel ellenkező gonoſságoknac vegét mondgya meg es az bölts, igaz embereknec allapattyokat megiruán, eletet igér azoknac.

Iót

1 IOt hoz az Istennec ió akarattya: de az gonosi embert el kárhoztattya.

2 Nem erősül meg ember az Istentelenséggel, az igazaknac pedig gyükerec, ki nem mozdúl.

3 Az gyors asiriai állat, Coronáia az ő fériének, de mint az ő teremtiben való rothadás (ollyan az) az melly meg siégyeniti az ő fériét.

4 Az igazaknac gondolattyoc igazac; az Istenteleneknec pedig tanátsoc, tsalárdoc.

5 Az Istenteleneknec beszédec leseskednec az vér után; az igazaknac pedig siáioc megszabadittya azokat.

6 El vesitic magokat az Istentelenec, el annyéra hogy ne legyenec, az igazaknac pedig házoc népe nyomos lésien.

7 Az ő értelme szerint ditsértetic az férfiu: de az el fordúlt elméiő vtállatos lésien.

8 Iob az ki esméri magát alá valónac, es siolgáia vagyon, annál az ki fel magaztallya magát, azonközben tsac étele sintsen.

9 Az igaz az ő barmának eledelire gondot visel: az Istentelenek nec pedig könyörületességec ollyan mint à kegyetlennec könyörületességi.

10 Az ki miueli az ő földét, meg elégedic eledellel; az ki pedig üldöz hijába valókat, bolond.

11 Kéuánnya az Istentelen az gonosioknac segitségét, de az igazaknac gyökörec meg gyümölczözic.

12 Az aiakaknac hazugságoc alatt, gonosi töör vagyon, de ki menekedic à nyomorulágból az igaz.

13 Az ő siáiának gyümöltséből meg elegedic az ió férfiu, az ő tselekedetinec fizetését vésii az ember önön magának.

14 Az bolondnac vta, iónac látatic néki az ő szeme elött; de az ki tanársual él, bölts az.

15 Az bolondnac az ő haragia azon napon meg esmértetic, el fedezi pedig az siidalmat az eszes ember.

16 Igazat siól az ki meg ielenti az mi igaz, az hamis bizonság pedig siól álnokságot.

17 Vagyon olly ki beszél hasonlókat az által verő fegyuerhöz: de az böltseknec nyeluec, oruosság.

18 Az igaz mondó aiac meg erősödic mind öröcké: az hazugságnac pedig nyeluc, egy szem pillantásig vagyon.

19 Alnokság vagyon az gonosi gondolóknac siuekben, az békeségnec tanátsoséban pedig vigasság.

20 Nem vettetic az igaz semmi bántásba, az Istentelenec pedig tellyesec lésinec nyaualyáual.

21 Vtálatosoc az WRnac az tsalárd beszédec: Az kic pedig czelekedetinec böwségesen, keduessec ö nálla.

22 Az eszes ember fedezi az tudomány, az bolondoknac pedig elméiec kiált bolondságot.

23 Az gyorsaknac kezec wralkodic, az álnoc pedig b lésien adó fizetö.

a Vagy: Es megfizet néki Isten az ő czelekedetinec iutalmat.

b Vagy az restiember.

24 Az férfiúnac elméiében való siorgalmatos gyötrelem[a] meg alázza azt, az iót dolog pedig megvidámíttya azt.

28 Fellyeb való az ő fele barátyánál az igaz, de az Istenteleneknec útoc el hiteti azokat.

26 Nem süti meg az álnoc à mit vadásiasáual fogott, [c] à seréń embernec pedig marháia betsületes.

27 Az igasságnac útában vagyon élet, és az ő ösuénynec útia halhatatlan.

[a] Vagy, Az férfiunac sziuében való keserüség.

[c] Azt akaria mondani, hogy az hamussággal gyüytöt marhaual nem sok ideig elbet az ember.

XIII. Rész.

Az engedelmeseknec, iokra, és mértekletes-seknec, siorgalmatosokra, igaz mondóknac, tökelletesekneс igyekezetekről. Az gazdagsagna. mindjárt, mind kárat, és annac keresésenec módgyát meg mongya. Az rósznemsegnec, és ötsöc egocsigaz nonsaínac es fogadásnac, hasznat irta meg, és az lokmot kit az ő gazdagságokat, gyermekeket életeket jól rendeli, okat igér, a gonoszokat fenyegeti.

1 Az bölts fiu enged az atyának intésének; de à tsúfolóse ñi dorgálásnac helt nem ád.

2 Minden ió (ember) az ő siáiának gyümölcséuel él, az hitetlenek nec pedig lelkec, bosúság tételtel.

3 Az ki meg örizi az ő siáiát, meg tartya önön magát, az ki vakmerőképpen fel nittya siáiát, romlása léśen annac.

4 Kéuánsággal fel indúl à reśtnec lelke, de semmi nem léśen néki, az gyorsaknac pedig életec meg köuéredic.

5 Az hamis dolgot gyülöli az igaz, az Istentelen pedig magát gyülöségesé téśi, és meg siégyeniti.

6 Az igasság meg örizi azt az ki útában tökélletes, az Istentelenség pedig el veśti az bünöst.

7 Vagyon olly ki hánnya gazdagságát, holott semmié nintsen, viśiontac ki tétteti magát szegénnec, holott soc marháia légyen.

8 Az embernec életinec váltsága az ő gazdagsága, de az siegén nem hallya az dorgáláśt.

9 Az igazakhac világosságoc fénlő léśien, de az Istenteleneknec siöuédnekec meg aluśic.

10 Czac keuélségéből az férfiu szerez háborusságot, de az tanáczosoknál vagyon bölcseség.

11 Az hijába valóságból keresett marha, meg kisséből, az ki pedig kezéuel gyüyti, meg öregbiti azt.

12 Az halogató reménység, betéggé téśi az elmét, és mint az életnec fáia, az meg adatott kéuánság.

13 Az igénec meg vtálóia meg rontatic, az ki pedig féli az parancz olatot, az meg ajándékoztatic békeséggel.

14 Az bölcznec tudománya életnec kút feie, az halál töörénec el táuoztatására.

15 Ió elö menetelt ád az kegyelem, az hitetleneknec pedig útoc igen kemén.

16 Minden esies czelekedic bölcseséggel, az bolond pedig ki ielenti az ő bolondságát.

17 Az Istentelen köuet, bünetésben esic, az hiwséges köuet pedig, oruosság.

18 [e] Siégyenség és gyalázat léśien azon, ki az tudománttol magát el vonsia: az ki pedig meg fogadgya az dorgáláśt, tiszteltetic.

19 Az meg nyert kéuánság gyö-

[d] Az az, mint az gazdagságnac vagyon hasznavagy az szegén segnek is, mert az szegény ember nem lát annit boszszut mint az gazdag.

[b] Az az, Az hazugsággal koborlassal.

[e] Az az, valaki az dorgalaśt be veszi az mit hozzá meg nyer, es abban gyönyörködik, de az hazot nem sokgad es az gonoszról el nem táuozic, az szegénségben szakad nyaka.

nyö-

nyörüſéges léſien ennec lelkének de vtállatoſſág à bolondoknac el táuozni az gonoſitól.

20 Az ki iár az bölczeckel, bölczeb léſien, az ki pedig magát társúl adgya az bolondokhoz, gonoſib leſien.

21 Az bünöſöket köueti az gonoſi, az igazakat pedig környül véſti az ió.

22 Az ió ember örökſéget hágy vnokainac, és az bünöſnec marhai el tétetnec az igaznac.

23 Bővſ étele léſien az ſegény munkalkodónac mezeién, de vagyon olly ki meg emészti magát tunyáſággal.

24 Az ki megtartoztatya az ő veſſzeiét, gyülöli az ő fiat: az ki pedig ſiereti azt, idején bölczeſégre tanittya azt.

25 Az igaz éltic az ő keuánſágának meg elégedéſeig: az Iſtentelleneknec pedig haſa ſükölködic

nec pedig beſiédec meg tartya öket.

4 Mikor ninczenec ökröc, tizta az iáſol, à gabonának pedig bővſége az ökörnec ereiéből vagyon.

5 Az hiwſéges tanú nem hazud, ki boczát pedig hazugſágot ſiáiából az hamis tanú.

6 Az czúfoló kereſi az bölczeſéget, és nem találya meg, az tudománt pedig az eſieſnec könyü (meg találni.)

7 Meny el az bolond férfiunac ſieme elöl, és az kit tudſi nem kéſitetnec lenni tudománnac beſédiuel.

8 Az eſieſnec bölczeſége vagyon az ő útának meg tudáſában, az bolondoknac pedig bolondſágoc az álnoklágra.

9 Az bolondokat öſſue kapczollya az gonoſſág, az igazac között pedig az mi io dolog, az ſierez barátſágot.

10 Az embernec ſiiue tudgya az ő keſeruſégét, és az ő örömében az idegen nem réſies.

11 Az Iſtentelleneknec házoc el veſi, az igazaknac pedig ſátoroc meg virágzic.

12 Vagyon olly út, melly láttatic igaznac lenni az emberec előtt, kinec vége az halálra ménő útáknac (vége.)

13 Az neuetés miatt az ſiueis fáy embernec: de végezetre az örőm fordúl ſiomorúſágra.

14 Az ő útainal elégſic meg az elméiében el fordult ember, el táuozic pedig ennec társaſágától az igaz férfiu.

XIIII. Réſz.

Az aſſzoni állatnac tiszte, az gaſságnac, a mértekletleſségnec, ſorgalmatoſságnac, böſczeſégnec hazája, emberekkel való nyaralkodáſnac és az eſtelnec böltzeſſége vala reade eſmenec regulait irta meg. Az ſzemtelenſéget karhoztattya. Az munkát böſczeſéget, igazmond ſt, az Iſtent éſmerésnya. A varoſnac éke ſégéről, az paraſztokna egy mashoz való emberſégekről, es az igaſs gróſsból,

1 AZ böſczeſſi aſſzoni állat épiti az ő házat, az bolond pedig az önön kezéuel el rontya azt.

a. Keuelſégenec paltzája vagy veſſſzője az bolond ſziában. nem egyéb hanem az ő nyelue.

2 Az ki iár igazán, féli az Wrat, az ki pedig engedetlen az ő útaiban, meg vrállya őret.

3 Az bolondnac ſzájában vagyon keuélſégnec páltzája, a böſczek-

15 Az bolond hiſſen minden dolognac, az eſies pedig czac az ő iárásſára vigyáz.

16 Az bőltsféluén el táuozic az gonoſitól, az bolond pedig belé viſſi magát, olly igen vakmerő.

17 Az hirtelen haragú ſierez bolondſágot, és az ki boſſiſiú álláſról gondolkodic, gyülőſéges.

18 Biriác az eſitelenec az bolondſágot, az eſieſec pedig fonnyác az tudománnac koſioróiát.

19 Meghaytyác magokat az gonoſioc az iók elött, és az hamiſſac az igazaknac kapuianál.

20 Męg az ő fele baráttyánális vtálatos az ſiegén, az gazdagnac pedig ſoc baráti vadnac.

21 Az ki meg vtállya az ő fele baráttyát, vétkezic, az ki pedig az ſiegényeckel kegyelmeſséget czelekedic, ô melly bódog az.

22 Nem de nem téuelegneké az kic gonoſit ſiereznec kegyelmeſſég pedig és igaſság az ió ſzerzőknec.

23 Minden munkában bőuőlkődés vagyon, de czac az aiakoknac beſiédében, ſiükőlkődés vagyon.

24 Az bőlczeknec ékeſségec az ő gazdagſágoc, az tudátlanoknac pedig bolondſágoc, czac bolondſág.

25 Meg ſiabaditya az embernec életét az igaz mondó bizonſág, hazugſágokat ſiól pedig az álnoc.

26 Az WRnac félelmében vagyon erős bizodalom, ki az ő fiainac ſiokot lenni gyámolúl.

27 Az WRnac félelme az életnec kút feie, az halálnac tőrénec el táuoztatáſára.

28 Az népnec ſokaſágában vagyon az királynac ékeſsége: de az népnec el ſiakadáſáual, azwralkodóra nyomoruſág iő.

29 Az haragra kéſedelmes, bőuőlkődic értelemuel, elméiében pedig hirtelenkedő, bolondſágot ſierez.

30 Az teſtnec élete az tizta ſiiw, az tſontoknac pedig rothadáſa az vregyſég.

31 Az ki el nyomia az ſiegént, gyalázattal illeti annac teremtőiét, az pedig tizteli, az ki könyörül az ſiükőlkődőn.

32 Az ő nyaualyáiában eyti magát az Iſtentelen, az igaznac pedig halála ideiénnis reménſége vagyon.

33 Az eſieſnec elméiébē nyugſiic à bőlczeſég, à melly bolondſág pedig az tudatlanokban vagyon, ő magát (hamar) meg eſmérteti.

34 Az igaſſág fel magaz tallya az nemzetſéget, gyalázattyokra vagyon pedig à népeknec az bűn.

35 Az királynació akarattya vagyon az eſies ſiólgához, ő néki pedig haragia az őtet megſiégyenitőhöz.

XV. Réſz.

Az emberec kőzőtt való beſiédről és annac haſznarol es kararól ſól. Az Iſtennec az tóc és gonoſz fel ſól valo iréletir, a bolondoknac ranı talaloknac hāborralanſágát, Az haragnac reſiſégnec, bolondſágnac, keu élſegnec, fősuenſégnec, es Iſten ſzember ellen valo vakmerőſégnec, engedetlenſégnet karat mongya meg, és vſſontag minemő io kőuecſi azokat az kic kűlőmben viſelic magokat.

1 AZ engedelmes felelet el fordîttya az haragnac fel geriedéſét; az meg bántó beſiéd pedig támaſzt haragot.

Az ből-

2 Az böltſeknec nyeluec beſiél jó tudománt: az tudatlanoknac pedig ſiáioc ki forr bolondſágot.

3 Minden helyeken vadnac az WRnac ſiemei: nézuén az iókat es gonoſiokat.

4 Az nyelw nec épſége életnec fáia: abból való gonoſság pedig az léleknec gyötrelme.

5 Bolond valaki meg vtállya az ö atty ánac tanitáſár; az ki pedig meg betsülli az dorgálást, igen eſies.

6 Az igaznac házában vagyon nagy kénts: az Istenteleneknec pedig gazdagſágoc meg háboritty ác az ö házokat.

7 Az böltſeknec aiakoc hintegetnec tudománt: az bolondoknac pedig elméiec (azt hintic) az mi táuól az iótúl.

8 Az Istenteleneknec áldozattyoc, gyülöſéges az WRnac: az igazaknac pedig könyörgéſec kedues ö néki.

9 Vtálatos az WRnál az Istenteleneknec vta; azt pedig, az ki köueti az igaſságot, ſiereti.

10 Az dorgálás gonoſinac tettzic annac, az ki vtát el hadgya: az ki gyülöli az fenyetéket, meg hal.

11 Az koporſó es veſſedelem, az WR előtt vadnac; menyéuel inkáb az embernec elméiec?

12 Nem ſiereti az czúfoló az ki ötet meg feddi, es az böltſekhöz nem mégyen.

13 Az vidám elme, meg vidámittya az ortzát: az ſiwnec bánáttya miatt, az lélec meg ſiomorodic.

14 Az eſieſnec elméie kereſi az tudománt: az tudatlanoknac ſiáioc pedig legeltetic bolondſággal

15 Minden napiai az ſiegénnec nyomorúſágoſoc, à vidám elméiönec pedig ſiünetlen lakodalma vagyon.

16 Iob az keués az WRnac félelméuel, hogy nem mint temérdeg kénts az ból háboruſág vagyon.

17 Iob az paréynac étele ö ból ſiereter vagyon, hogy nem mint az hizlalt ökörnec (eledeie,) ö ból vagyon gyülöléſ.

18 Az haragos férfiu ſierez háboruſágot, az hoſſiu türö pedig leſzállittya az háborgáſt.

19 Az reſtnec vta ollyan mint az töuiſes ſöuény; az igazaknac pedig vtoc egyenes.

20 Az böltſ fiu öruendezteti az attyát: az bolond ember pedig meg vtállya az ö annyát.

21 Az bolondſág, örömére vagyon az eſitelennec; de az ertelmes férfiu igazan iár.

22 Hiában valóc léſinec az gondolatoc, mikoron nintſen tanáts, de az tanáczoſoknac ſokſágokban elö mégyen az gondolat.

23 Öröm vagyon ez féle embernec, az ö ſiáianac beſiédéből, es az ideiekorán mondott beſiéd, ô melly igen ió léſien.

24 Az életnec vta, oda fel viſſi az értelmeſt, hogy el táuozzéc az pokoltul melly alá vagyon.

25 Az keuélyeknec házokat ki ſiaggattya az WR, meg erösiti pedig az özuegynec határát.

26 Vtálatoſoc az WRnac az gonoſi-

a Az az-min dönec mindan vadnac ö elöt te.

gonoſinac gondolati, az tiztáknac pedig beſiédec, gyönyörüſéges beſiédec.

27 Meg háborittya az ő házát, az ki köueti az telhetetlenléget: az ki pedig gyülöli az aiándékokat, él.

28 Az igaznac elméiec meg gondollya mit ſiólljon: az Iſtenteleneknec pedig ſiáioc vgyan ki tölti az gonoſiokat.

29 Meſſie vagyon az WR az Iſtentelenektől: az igazaknac pedig könyörgéſeket meg halgattya.

30 Miképpen az ſiemnec világa meg vidámittya az ſiiuet, àképpen az ió hîr new meg köueriti az ſſontokat.

31 Az melly fül halgattya az életnec dorgálâſât, az bölczec között lakozic.

32 Az ki el vonſia önön magát az tanitâſtól, meg vtállya az ő lelkét: az ki pedig halgattya az feddéſt, biria az az ő lelkét. b

33 Az Wrnac félelme az bölczeſſégnec tudománya, és az tiztefſſégnec elötte iár az alázatoſság.

b: Az az, bîrja.

XVI. Réſz.

Az Iſtennec kéualképpen való gond viſeléſéről ſól. Az Iſtenfélőknec az Iſten kegyelmét, az ketélyeknec pedig haragiat hirdeti. Az kicalyokatis inti az igalsagra. Az bölczeſſegnec és igaſsagnac hatnatt mondgya meg. Az ven embernec beczüllettt ai nlya, ſoc egyéb toſagos dolgokal egy bec. Vro'ſor azt mondgya meg hogy ez világon mindenec Iſten akarattya ſerint lé ſnec.

1 AZ embernél vagyon az elménec gondolattya, de az Wrtól vagyon az nyelwnec beſiéde.

2 Ióllehet minden ő vtáiban tiztának láttaſséc ember az ő ſiemei előtt, mind az által az ki az lelket viſgállya, az WR.

3 Bizzad az WRra az te dolgaidat, és az te gondolatid végh̃z mennec.

4 Mindeneket czelekedet az WR ő magáért, c az Iſtentelenſſégnec napiára (ő rendelte.)

c: Nem ſiól az teremteſről, hanem az Prouidentiárol és minden állatoknac igazgatâſarol, melyel mindeneket az gonoſſoknac akaratiyokaris vgy igazgattya, hogy mindenec az ő dicſőſégere legyenec

5 Vtálatos az WRnác minden az ki elméiében fel fuualkodott: minden ereiéuelis nem nyerhet hogy meg ne bũntetteſſéc.

6 Az könyörületeſséggel és igaſsággal el töröltetic az bũn: annac okáért az WRnac félelmeiért, táuozzal el az gonoſitól.

7 Mikor ió akarattal vagyon az WR valakinec vtához, meg az ő ellenſégétis ió akaróuá téſzi àhoz.

b: Nem az Iſten előtt, hanem az emberec előtt mongya hogy az bũn el töröltetic mint Dan. 4.

8 Iob az kenés igaſsággal, hogy nem mint nagy temérdeg gazdagſág hamiſsággal.

9 Az embernec elméje gondollya meg az ő vtát, de az WR igazgattya annac iárâſât.

10 Mint az Iſten ſiáia ollyan legyen az királnac beſiéde, az ítéletben ne ſiólljon hamiſságot az ő ſiáia.

11 c Az Iſtené az itéletnec minden mértéke és ſerpenyőie, és ő czelekedete minden láknac mérő köuei.

c: Azaz, Mindenec az melyet az igaſſagnac meg maradâſara találtattac emberekről, az Iſtentől vadnac.

12 Vtálatos legyen az királyoknál Iſtentelenléget czelekedni: mert igaſsággal erősſitetic meg az királiſiek.

13 Ked-

13 Kedueſec legyenec az kirá-lyoknál az igaz beſédec, és az igaz mondót ſierefse az király.

14 Az királynac fel geriett haragia ollyan mint az halál koueti: de az bölcz férfiu le ſállíttya azt.

15 Az királynac vidám ortzáiában élet vagyon, kinec ió akaratya ollyan mint az tauaſzi eſsönec ſürö köde.

16 Sierzeni bölczeſéget, ô menyéuel iob az aránnál: és ſierzeni eſieſséget, kéuánatosb az ezüſtnél.

17 Az igazaknac erösségec, el táuozni à gonoſztól, meg tartya ö magát, á ki meg örzi az ö ut vját.

18 Az meg romlásnac elötte, keuélség vagyon, es az eſetnec elötte fel fuualkodott lélec,

19 Iob alázatos léleckel lenni az ſielédekuel, hogy nem mint foſztot marhát oſztani az keuélekuel.

20 Az ki iól meg gondol minden dolgot, iót nyer, és az ki bizic az Wrban, ô melly bóodg az.

21 Az ki elméiében bölcz, hiuattatic értelmesnec, az beſédnec pedig ékeſsége neueli az tudománt.

22 Eeletnec kút feie az értelem az ki biria azt, de az bolondoknac tudományoc bolondſágnac kút feie.

23 Az bölcznec elméie értelmeſen igazgattya az ö ſiáiát, és beſiéde által öregbiti az tudománt.

24 Mint az lépes méz ollyanoc az gyönyörüſéges beſzédec, édeſſec az léleknec, és meg gyogyitói az tetemeknec.

25 Vagyon olly vt melly látta-tic igaznac az embernec ſieme elött, kinec vége az halálnac vta.

26 Az munkálodó ember, magánac munkálodic, mert az ö ſiáia kenſieriti ötet.

27 Az álnoc ember áſs gonoszt, kinec aiakiban vagyon vgy mint égö tüz.

28 Az gonoſi ember verſengéſre való alkolmatoſságot ſierez, és az ſuſárló ember az feiedelmec közt haſonláſt ſierez.

29 Az álnoc ember el hiteti az ö felebarátyát, hogy vigye ötet hamis vton.

30 Az ki hunyorgat ſiemeiuel mikoron gondol gonoſi dolgokat, és tétouazó beſzédében, meg ezelekedi az gonoſságot.

31 Igen ſép ékes Corona az véneſség, melly az igaſságnac vtában találtatic.

32 Iob az hoſſiu türö az erösnél; és az ki wralkodic az ö indulattyán, annál, az ki várost vészien meg.

33 Az ember kebelébe vettetnec be az ſzlác, az Wrtól vagyon pedig azoknac minden itéletic.

XVII. Réſz

Azt mondgya hogy az békeſség iob az háboruſ gnál Az fegényeknec meg vrálatot karhoztattya. Az vén embereknec ékeſségeket, az bolondnac bolondſágát, az hálá adatlannac bünteteſet iria meg.

1 IOb az ſáraz értéknec egy ſalattya, az mellyel vagyon czendeſség, hogy nem mint megnyuzott barmockal tellyes ház, mellyben vagyon háboruſág.

2 Az

2 Az értelmes szólga wralkodic az gyalázatos fiun, és az atyafiac között az örökségnec részét veszi.

3 Mint az oluaztó mester tégelye az ezüstöt, és az kementze az aranyat, úgy az WR meg próbállya az szíueket.

4 Az gonosz téuő halgat az álnoc beszédekre, az tsalárd halgat az gonosz nyelwre.

5 Az ki megtsúfollya az szegént, gyalázattal illeti annac teremtőiét; az ki gyönyörködic (másnac) nyomoruságában, büntetetlen nem lésien.

6 Az véneknec ékessége az vnokác, és az fiaknac ékessége az attyác.

7 Keduetlen az bolondnac az ékes beszéd; sockal inkáb az tiztességesnec az hiában való beszéd.

8 Mint az drága gyöngy, ollyan az aiándéc annac kéuánóiának szieme előtt; valamit akar (az aiándoc) abban kedue telic.

a: Vagy igy, valamely felé fordul, tud ott illic az aiándoc, ho sze rencsés lejjen. Az az, vala bouákaria haytani az emberekhez, elméchez vala hajtya.

9 Az ki el fedezi másnac vétkét keresi az szeretetet: az ki pedig szemre hánnya azt, el szakasztya egy mástul az barátságosokat is.

10 Foganatosb az dorgálás az eszesnél, fellyeb hogy nem mint ha meg vernéd az bolondot százszoris.

11 Czac ellenkezést keres az gonosz; végezetre kegyetlen köuet botsáttatic ő ellene.

12 Találhyon (társától vagy fiától) meg fosztatott medue az férfiura, (inkáb) hogy nem à bolond az ő bolondságában.

13 Az ki fizet gonoszt az jóért, nem táuozik el az büntetés annac házától.

14 Az álló vizet szakasztya el az ki feie az háborusságnac, azért mi nec előtte ki hatna (az háborusság,) el hadd az versengést.

15 Az ki meg igazittya az bűnöst, és kárhoztattya az igazat: vtálatos az WR nac egy aránt mind az kettő.

16 Miért vagyon valami gazdagság az bolondnac kezében: holott az böltseségnec birására ninczen ő néki elméie?

17 Minden időben szeret, az ki (igaz) áttyafiu? és az atyafiu az nyomoruságban tetszic meg.

18 Az bolond ember kezét adgya, fogaduán kezességét baráttya előtt.

19 Szereti az gonoszt az ki szereti az háborgást, mint az ki magasson éppiti házát, romlást keres.

20 Az gonosz szíuő ember nem nyerhet jót, és à ki az ő nyelueuel gonosz, esic nyomoruságban.

21 Az ki szűl bolondot, szűli ő magának bánatra, és nem örwendez az bolondnac attya.

22 Az vidám elme jó orwosságot czinál, az szomoru lélec pedig meg szaráztya az tsontokat.

23 Az kebélből ki vött aiándékot az Istenrelen el vészi, az igaz törueénnec útának el fordítására.

24 Az eszesnec ortzáiából ki tettzic az böltseség, a bolondnac pedig szemei, országolnac az földnec külső részeig.

25 Bús-

15 Búsúlására vagyon az ő atyának az bolond fiu, és az ő siúlleinec keserűségére.

26 Még meg birságolnijs az igazat nem ió, az tiztességeſt pedig meg verni, igaſság kiuől vagyon.

27 Meg tartoztattya beſiédét az tudós ember, és veſitegletes lelkében az értelmes férfiu.

28 Még a bolondis mikor halgat, böltſnec itéltetic, az ki aiakit meg tartoztáttya, éſieſnec.

XVIII. Réſz.

Meg iratratic ez Caputban az bolondſágnac es bölczeſegnec haſna, Az iteletben valo igaſſág es bölczeleg. Az ſuſarloknac es reſtelnec kar vallaſoc. Az Iſtenben valo bizodalomnac haſna. Az gazdagſagban valo bizodalomnac es vakmerőſegnec gyümölcze. Az bekeſeges fenuedeſnec, bolczeſegnec, az embernec nyeuenec merteklereſegenec es az oſſoni állatnac haſna, es az baratſagnac kükeſeges volta.

1 AZ ő kéuánſága ſierint kérdezkedic az agyas ember, mindenekben bę egyeliti magát,

2 Nem gyönyörködic az bolond az értelemben, hanem abban az mellyec vadnac az ő elméiében.

3 Mikor el ió az iſtentelen, el ió az meg vtáláſis, és az ſiidalmatoſſal az gyalázat.

4 Mint az męly vizec, az ieles embernec ſiáiából ſiármazott igéc, ſ. mint az meg áradot patac az bölczeſégnec kút feie.

5 Az gonoſinac ſiemélyét beczülleni nem ió, hogy el fordîtſad az igazat az itéletben.

6 Az bolondnac beſiédi ſierezenec verſengéſt, és az ő ſiáia haragra ingerl.

7 Az bolondnac ſiáia, néki romláſára vagyon, és az ő beſiédi az ő életinec tőre.

8 Az ſuſárlonac beſiédi hizelkedőc: De azoc az embernec ſiuét által hattyác.

9 Az ki lágyan viſeli magát az ő dolgában; haſonló az tékozló atyáfiúhoz.

10 Erős torony az Wrnac Neue, ához folyamodic az igaz, és bátorſágos léſien.

11 Az gazdagnac marháia ollyan, mint az ő erős városa, és mint az magas kő fal az ő gondolattya ſierint.

12 Az meg romláſnac előtte fel fuualkodic az embernec elméie, előtte iár pedig az tiztefségnec az alázatoſſág.

13 Az ki felel valamit mig meg nem hallya, ez bolondſág ő néki és gyalázatos.

14 Az férfiunac lelke, vigaztallya az ő erőtlenſégét, az meg romlott ſiiuet pedig ki emeli fel.

15 Az eſieſnec elméie biriá az tudománt, és az bölczeknec fűle kereſi az értelmet.

16 Az embernec aiándoka ſiabad útat ſzerez, és az tiszteleteſeknec ortzáia eleibe viſi az embert.

17 Igaznac láttatic az ki elsű az törueńben, mig nem el ió az ő fele haráttya, és meg viſgállya azt az hiró.

18 Az verſengéſeket el veſſi az nſſ vonás, és az erőſſec közőtt békeſéget ſzerez.

19 Az fel ingerlettetett atyafiu, erősb az keritet városnál, és az ver-

verſengéſec mint az várnac kapu iánac zária.

20 Minden az ő ſiáinac haſznál elégiti meg az ő haſát, az ő beſiédénec iöuedelméuel elégedic meg minden.

21 Mind az halál mind az élet, az ember nyeluénec hatalmában vagyon, az miképpen ki ki ſiereti azzal élni, vagy ſzſi annac gyümölczét.

a: Az az, minden ember az mint az ő nyelvét viſeli. Vgy vesſzi annac haſznat.

22 Meg nyeri az iót, az ki talál feleſéget, és vött ió akaratot az Wrtól.

23 Alázatoſon ſiól az ſiegény: az gazdag pedig ſzól keuélyen.

24 Az embernec kinec baráti vadnac, tiztelni kel az barátſágot: mert az kiſſ gaz barátunc, becziületesb az atyafiinál.

XIX. Riſz.

Ez Caputban az Salomon dicſeri az tökélletes ſiegént, kárhoztattya az hamis tanut. Az Imbo házas társat Iſten aſſándokanac mond a enni hit az alamiſnálkodáſra, es irgalmaſſágnac czelekedetre, az magzatoknac ből czéſſeggel való tanitáſſra. Aianlya az Iſteni félelmet.

1 IOb az tökélletesſen iáró ſiegény, az gonoſi nyeluő gazdagnál, az ki bolond.

2 Az tudománynélkül ſemmi ninczen ió, és az ki minden dolgában ſiet, teuéleg.

3 Az embernec bolondſága el fordittya az ő útát, és az WR ellen haragſiic az ő ſiiue.

4 Az gazdagſág ſierez ſoc barátokat, az ſiegén pedig az ő barátyától el válaztatic.

5 Az hamiſſágnac bizonſága bűntetetlen nem léſſen, és az hazugſágoknac találóia meg nem ſzabadithattya magát.

c: vagy az hazug, hamis tanu.

6 Sokan könyörögnec à tiztelléges embernec, és minden (ember) baráttya az adakozónac.

7 A ſiegént minden attyafiai gyülölic, meg az ki baráttya vólnais ő néki, táuól vagyon ő tölle, haſoc beſiéddel elédezikis, meg nem halgattyác.

8 Az kinec ſiiuében bölczeſség vagyon, ſiereti az ő életét, és meg őrizi az értelmet hogy iól légyen dolga.

9 Az hamiſſágoknac bizonſága nem léſſen bűntetetlen, és az hazugſágoknac gondolóia elvéſi.

10 Nem illic az bolondhoz az gyönyörködés, ſockal inkáb nem illic az ſiolgánac wralkodni az fejedelmeken.

11 Az embernec értelme hoſſiú türöué téſſi őret, és ékeſſégére vagyon néki el halgatni az vétkeket.

12 Mint az gyermekdéd oroſlánnac ordítála, ollyan az királynac haragia, mint az harmat pedig az füuön, az ő ió akarattya.

13 Keſeruſſégénec oka az ő attyánac az bolond fiu, és (mint) az czepegés az aſſſzonni állatnac ſzünetlen lénbelődéſe.

14 Az ház és az marha attyától való ioſſág, az WRtól vagyon, pedig az eſſes értelmes feleſég.

15 Az reſt, álmot ſierez, és az álnoc lélec meg éhezic.

16 Az ki meg tartya az paranczolatot, meg tartya ő magát, az ki meg vtállya az ő útait, meg bűntettetuén, meg hal.

17 Kölczön ád az WRnac, az ki ke-

ki kegyelmesen ád az szegénnec: és az ió téteményét meg fizeti néki.

18. Sanyargasd meg az te fiadat, mig reménség vagyon (az ő meg iobbulása felől,) és az ő veszedelmére ne haiollyon az te elméd.

19 Az ki az haragban felettéb kemény, kárvall, hogy ha el engededis az te fiadnac vétkét egyszer, ismét az vtán meg büntessed.

20 Engedgy az tanácznac, és vedd ió neuen az oktatást, hogy bölczelkedhessel végezetre.

21 Soc gondolatoc vadnac mindennec elméiében, de czac az Wrnac tanácza áll meg.

22 Az mit leg inkáb kel embernec kéuánni, az irgalmasság az. És iob az szegén az hazug férfiunál.

23 [b] Az Wrnac félelme életre visszen, és meg elégeduén el (az Istena iánkodáual,) gonosszual sem illettetic.

24 El röyti az reszt az ő kezét kebelében, [c] még az száiahoz sem visszi azt.

25 Ha az czufolót meg vered, okosb bolond lészen, és ha meg dorgálod az eszest, meg érti az tudománt.

26 El puztittya attyát (marhaiából,) és el idegeniti annyát az meg szégyenitő, és gyalázattal illetö fiu:

27 Szünnyel meg, szerelmes fiam, halgatni az ollyan tánitást, melly téged arra visszen, hogy az bölczeségnec igéretöl el szakadgi.

28 Az álnoc bizonság czufolya az itéletet, az Istentelenecknec szája ioc el nyeli az hamisságot.

26 Ez [d] czufolóknac készitettenec az büntetésec, és az vereség az bolondoknac hátoknac.

XX Rész.

Kárhoztattya az részegséget, az haragnac fel ingerlését, az restséget, Int az versengesnec el hagyására, vissonnag vádollya az képmuratokat, és az kic hamis mertekekkel élnec, az hamis gazdagokat, és az kic attyokat ánnyokat szidalmazzac. Végezetre megmondgya hogy az királynac szükseg az igasság és irgalmasság tartnya.

1 AZbor czufolóuá tészen, és az részegitő állat háborgóuá, és valaki abban gyönyörködic nem lészen bölcz.

2 Mint az gyermekdéd oroszlánnac ordítása, ollyan az királynac rettentése, az ki azt haragra ingerli, vétkezic az ő maga élete ellen.

3 Tiztességes embernec fel hagni az versengést, valaki pedig bolond, magát belé egyeliti.

4 Az ki az hideg miá reszt (léuén) nem szánt, kóldul aratáskor, de semmit nem talál.

5 Mint az mélly vizec, ollyan az ferfiunac elméiében az tanácz, mind azon által az bölcz ember ki meriti azt.

6 Az embereknec nagyob része, hirdeti ki ki az ő (ió vóltát,) az ki pedig mindenben igaz móndo vólna, ki találhat ollyant?

7 Ha az igaz szünetlen iár az ő tökélletességében, bódogoc leszinec az ő fiai ő vtánna.

8 Az király ha az ő itélő szekiben ül, czac tekintetiuel mindengonozt el táuoztat.

b: Az Wrnac félelmenec három hasznat mongya elsö az élet. Másodic, nem Istentöl meg elegitetic minden fokkal vtolsó veszedelemtöl megszabadul.

c Az az, szerzi az reszt az henyeleszt.

9 Ki mondhatna azt: tiszta az én
szivem, tiszta vagyok az én bű-
nömtől.

10 Az külömbözö font és külöm
bözö mértec, vtálatosoc az Wr-
nál egy aránt mind az kettö.

11 Az ö czelekedetiből esmértesse
meg magát még az gyermekis,
ha tiztaé, és ha igazé az ö czele-
kedeti.

12 Az halló fület, es az látó siemet, az WR teremtette egy a-
ránt mind az kettöt.

13 Ne siieressed az álmot hogy
ne légy siegény, nisd fel az te sie-
medet és elégits meg mag adat ke
nyérrel.

14 Igen hituán (az marha) azt
mondgya az véuö, de mikor el
menendvéle, ackorondiczekedic.

15 Az arany és az Carbunculo-
soknac soksága igen drága, de fe-
lötte igen drága ezköz az ékesen
siólásnac tudománya.

16 Vedd el annac ruháiát az ki
kiuöl valóért kezes lött, és az ki
idegenért kezes lött, vedd el zá-
logát.

17 [a] Gyönyörüséges embernec
(elösier) az álnoksággal keresett
kenyér, de annac vtánna bé telic
az ö siáia köuetskéckel.

18 Az gondolatoc, tanáczkozás-
sal erösec, és bölts tanáczockal
indicz hadat.

19 Az ki meg jelent áz titkot, és
az ki az ö beliédjuel el hitet, azzal
ne barátkozzál.

20 Az ki az ö atryát vagy az ö
annyát meg átkozza, annac meg
óltatic sieuédneke az setétségnec
homályosságában.

21 Az melly iósiág elösier berte-
len gyüytetic, annac az vége meg
nem áldatic.

22 Ne mongyád: bosiusse alloc
raytad, várjad az Wrat, és meg
siabadittégedet.

23 Vtálatosoc az külömbözö
mértékec, és az álnoc fontoc
nem ió dolgoc.

24 [b] Az Wrtól vadnac az ember-
nec iárási, az ember pedig mit
ért annac az ö vtában.

25 Halálnac tööre embernec
meg enni az Istennec sienteltetet
réset, és az vtán fogadást tenni ö
néki.

26 [c] Meg siaggattya à gonosiok-
nac társalágokat az bölcz király,
és fordit ö reáioc kereket.

27 Az Wrnac elötte világos az
embernec lelke, ki meg visgállya
az siiwnec minden röytekét.

28 Az kegyelmesség és az igas-
ság, meg örizic az királt, és meg
erösiti irgalmasság által az ö sic-
két.

29 Az iffiaknac ékességekre va-
gyon az ö ereiec, és az véneknec
illendösségec az ö meg öszülésec.

30 A kékec és sebec tá uoztattyác
el az gonosit, és az embernec bel-
sö réseiben való czapásoc.

XXI. Rész.

Meg iria Sálomon ez Cáputban, hogy Isten igazgattya az feiedelmec siiuet, hogy Istennec elötte keduesb az igasságnac keresett az áldozatnál. Hogy az hamissággal gyüytöt kincz el vesendöc, hogy az kegyetlenec könyörgését Isten meg nem halgattya, és azoknac áldozattyoc nem kedues Istennec elötte.

1 MInt az vizeknec folyási, (vgy) az királnac siiue az WR-

a: Értelme ez hogy nobis elöszer az álnoksággal és hamissággal keresett marhaionac látatic, mind ez által végezetre árulás iészen belőlle az keserüben könyörgésnec.

b: Az az lehet az I vezérlő bernec ri mind az az Istennek dolgait a ember ma nem foghatya.

c: Tremellius Meg szorul az bölcz király az gonosiokat, és az Mikeppen az gabonatul az polyua el valaztatic minec vtánna az kocsikal meg tapostatic így az bölcz király el szakaszthya az iók hat az gonosziokat gonosziokat az loktöl.

Wrnac kezében vagyon, valahouá akaria, oda haytya azt.

2 Az embernec minden ő vtá igaznac láttatic az ő siemei előtt, mind az által az sliuet roſtállya az WR.

3 Az igaſſágnac és igaz tőrüénnec gyakorlálát, inkáb ſzereti az WR az áldozatnál.

4 Az ſiemnec pedig fel látása, és az elménec keuélſége, és az Iſtenteleneknec ſiántáſoc, a bün.

5 Az ſiorgalmatoſnac gondolati, czac éppülettre vadnac, az hirtelenkődőnec pedig mindennec, czac az ſiükſégre.

a: Az iſtentelen Istenec ſzentáſákon nem egyebet ért hanem azokat az igyekezeteket ſzándokokat és czelekedeteket.

6 Az hamiſſágnac nyelvéuel gyűyetőt kéntſec, el veſett hiába valóſág, az kic azt keresic, keresnec halált.

7 Az Iſtenteleneknec ragadományoc el veſiti őket, mert nem akarnac igaz itéletet czelekedni.

8 El fordúlt és idegen az Iſtentelennec vta; tizta pedig (annac vta,) kinec az ő czelekedete igaz.

9 Iob lakni à háznac ſiugolyáiában, hogy nem mint az háborgó aſſiſioni állattal egy háznac társaſágában lenni.

10 Az Iſtentelennec elméie kéuán gonoſit, és az ő ſieme előtt nem kednes az ő felebaráttya.

11 Mikor meg bűntettetic az ezufoló, bölczeb tudatlan léſien: és mikor oktattyác az bölczet, eſiében véſii az tudománt.

12 Ertelmet véſien az igaz az Iſtentelennec házának bűntetéſéből, Mert az Iſten el forditta az gonoſiokat nékic veſiedelmekre.

13 Az ki bedugia fülét à ſiegénnec kiáltáſára: ő is kiált, de meg nem halgattatic.

14 Az titkon adatott aiándéc el forditta az haragot, és az kebelben való aiándéc, az haragnac kemén búſulását.

15 Vigaſágra vagyon az igaznac czelekedni igazat: bánattyokra, az hamiſſágnac czelekedőinec.

16 Az ember ki el tévelyedic az értelemnec vtáról, az életnélkül valóc gyülekezetiben marad.

17 Siükölkődő ember léſien, valaki ſiereti az gyakor iól lakáſt: az ki ſiereti az bort és az friss étkeket, nem léſien gázdag.

18 b Az igazért adatic bűntetéſre az Iſtentelen, és az igazat helyett az hitetlen.

b: Az az, Még meghédic az veſzedelemből az igaz, és az helyet az Iſtentelen hamis bűntetéſre adatic.

19 Iob lakozni az puztának földén, hogy nem mint az feddődő és haragos aſſiſioni állattal.

20 Kéuánátos kénts és kenet vagyon à bölcznec házában, az bolond ember pedig el tekozlya azt.

21 Az ki kőueti az igaſſágot és adakozáſt, nyer életet, igaſſágot és tiztefſéget.

c: Mintha azt mondaná, hogy az bölczeſég hatalmasb az külső erőnél.

22 Az hatalmaſoknac városában bé mégyen az bölcz, c és le rontya azoknac bizodalmoknac ereiét.

23 Az ki őrizi az ő ſiáiát, és az ő nyelvét, meg tartya az nyomoruſágtól az ő (életéti.)

24 Keuély, verſenyes; es czufoló annac neue, ki haragiában keuélſéget czelekedic.

25 Az reſtnec kéuánſága meg emészti őtet: mert az ő kezei ſem mit nem akarnac czelekedni.

26 Az reſt egéſi nap eſtig kéuánſágtól gyötretic, az igaz pedig máſnac ád, és nem tartoztattya meg az ő kezét.

27 Az Iſtentelenec áldozattyoc vtálatos: menyéuel inkáb, mikor gonoſsúl áldozza azt.

28 Az hazug bizonſág el veſi: az ki pedig (füleuel) hallott dolgot mond, mind örökké ſiól.

29 Meg keméniti az Iſtentelen ember az ő ortzáiát, az igaz pedig iól rendeli minden ő vtát.

30 Semmi bölczeſség ninczen, ſemmi értelem, és ſemmi tanács, az WR ellen.

31 Az ló elkéſsitetic az ütközetnec napiára: de az WRé az megtartás.[d]

[d] Az az, nem az embernéc, vagy Louánac ereiében vagyon az megmaradás benem ik ſtes atandéka.

XXII. Réſz.

Azánlyia Salomón ez Capitulumban az ió hirnéuec, Az Iſteni felelmet. Az irgalmaſſágnac czelekedetit, Az bölczeſséget az ſiei ben valo bizodalom et kathozattya az reſiſéget, az fegenyekben valo kegyetlenſéget, és az ki vakmeri ſképpen valo kezeſſégbe kötelezi magat.

1 KEuántosb az ió hír nęw nagy gazdagſágoknál, ezüſtnél és áránnál, az kedueſség iob.

2 Az gazdag és ſiegény öſſue találkoznac, mind az kettőt pedig WR ſterzi.

3 Az eſſés megértuén à gonoſst, el röyti magát, az bolondoc pedig belé eſuén nyomorgattatnac.

4 Az alázatoſſágnac, és az WR félelménec vége, tiztеſség, élet, gazdagſág.

5 Tőuiſſec, és töröc vadnac az gonoſsnac vtában, az ki beczölli az ő lelkét, táuól iár azoktól.

6 Tanicz az gyermeketis az ő vtának módgya ſierint, męg mikor meg vénheſſikis el nem táuozic attól.

7 A gazdag à ſiegényeken wral kodic, és ſiolgáia léſſen à ki kölczön véſſen, à költſön adó embernec.

8 Az ki vęt álnokſágot, arát nyomorúſágot, és az ő haragiának veſſeſsie végre meg töretic.

9 Az irgalmas ſiemő ember meg áldatic, az ki adakozic az ő kenyeréből az ſiegénnec.

10 Ha ki veted házadból az czufolót, eggyüt ki mégyen à hábotgaſis, és meg ſiűnic az patuarkodás, és az ſiidalmazás.

11 Az ki ſieretи à ſtiwnec tiztáſságát, és à kinec beſiédében vagyon kedueſség, annac baratya à kiráły.

12 Az WRnac ſiemei meg őrizic az tudomáńt, az hitetlennec pedig vtát fel forgattya.

13 Az reſt azt mondgya: oroſsláń vagyon ott kün, az vtáknac közepette meg ölettetném.

14 Mint az męly verem ollyan az idegen aſsſioni állatoknac ſiáioc, az kit vtál az WR oda eſic.

15 A gyermec elméiében vagyon bolondſág, de az tanitáſnac veſsſieie meſsſie el üzi ő tőlle azt.

16 Az ki el nyomia az ſiegént, hogy ſiaporitſa az ő marháiát, és az ki ád az gazdagnac, végezetre ſzükölködéſre iút.

17 Haycz meg az te füleidet, és halgaſd à bölczeknec beſzédeket, és az te elmédet figyelmeſztеſd az én tudományomra.

18 Mert gyönyörüſéges léſzen ha megtartod azokat à te ſziued-

az tudni illic az te tanitáſsodtul az mit te tőled ta nult.

ben, és ha lélznec egyszer s-mind az te aiakidbanis.

19 Es ha léßen az Wrban az te bizodalmad, és az mit tudtodra adoc ma te néked, teis meg czelekedendel.

20 Nem de nem irtam é te néked drága ßiép tanuſágokat, mellyec helbeztettenec tanáczokbanis és tudományokhan.

21 Tudtodra aduán te néked az igaſságnac beßédinec bizonyos vóltát, hogy ßólly beßédedben valóſágot azoknac à kic te hozzád boczáttatnac?

22 Ne koborlyad el az ßegéńt, ennec okaért, mert ßegéń, le meg ne roncz az ßegéńt az kapuban.

23 Mert az WR forgattya azoknac igyeket, és azoc lelkénec ragadozóit, el ragadgya.

24 Ne tarts barátſágodat az haragoſual, és az dühösködöuel ne meny ßembe.

25 Hogy ne tanullyad az ő útait, és kereſs töört tenen magadnac.

26 ♄ Ne légy azoc közzül való, kic kezeket egybe czapiác és az adoſſágért való kezeſec közzül:

27 Ha nem léßen te néked miből meg adnod, el véßi à te ágyadatis te tölled.

28 Ne boncz el az régi határt, mellyet czináltanac az te eleid.

29 Láttálé az ő dolgában ſorgalmatosb embert? királyoc elött kęzd állani, nem marad meg az alaualóc között.

XXIII. Réſz

Megtánit minódon kel embernec magit viſelni feiedelem ázralánál. Tilrya az telhetetlenſéget, Az irígy ázralánál való étęk, és az bolondtál való nyáia. kodáſt, az tobzodáſt, rebegſéget, párázmadal való barátſágot és rebégſéget. Aiánlya az bölczeſéget, és az ßülekhöz való engedelmeſéget.

1 MIkoron le ülendeſi eńi az Wrral, ſzorgalmatoſſon reá vigyázz mitsoda (étket) adnac te elödben.

2 Mert kęſt vernél az te torkodban, ha mértékletlen lennél.

3 Ne kéuánnyad az ő tſemegéit, mert ezec hazug étkéc.

4 Ne fárazd magad ebben, hog meggazdagúlly, ez illyen teſti eſzeſſegedtöl ſzűnnyel meg

5 Auagy à te ſiemeidet vetedé azokra, holott azoc ſemmic, és ollyan ßárnyoc vagyon mint az ſaskeſelyönec, hamar el repülnec?

6 Ne egyel az irégy ſiemünec étkében, és ne kéuánnyad az ő lágy étkeit.

7 Mert az mint betſül tégedet az ő ſiuében; ollyan ő, egyél és igyál, azt mondgya te néked, de azért nem ió akarattal vagyon te hozzád,

8 Az te falatodat az kit meg eiendel, meg aztis ki okádod, és à te ékes beßédidet ezac hijába el veſited.

9 Az bolondnac hallására ne ßólly, mert meg vtál tégedet az te beßédednec bölczeſégéuel.

10 Ne mozdits meg az régi határt, és az áruáknac mezeiben ne kapy.

11 Mert azoknac boſſú állóia erös, az forgattya ezeknec igyeket te ellened.

12 Adgyad az te elmédet az bölczeſégre, és az te fűleidet az bölts beſzédekre.

4: Kęſt vernél torkodba, az az, te magad ſzerezznél magadnac veſzedelmet az te mértékletlenſégeddel.

12: Ne mozdits meg az régi határt, és az áruáknac mezeiben ne kapy.

13 Ne vond el à gyermektől à fanyargatáſt, mikoron meg verended ötet veſſiőuel, meg nemhal.

14 Te veſſiőuel verd meg ötet, és az ő életét az veſiedelemből ki rágadod.

15 Szerelmes fiam, ha bölczelkedic az te elméd, őruendez az én lelkem, męg énis őruendezec.

16 Es vigadoznac az én veſeim, az te ajakaidnac igaz mondáſán.

17 Ne köueſſe az te ſiiued az bűnőſöket, hanem az Iſten félőket egéſi napon.

18 Mert miuel hogy ennec bizonyos iutalma vagyon, niluán az te várakozáſod meg nem czalatkozic.

19 Halgas te ſzerelmes fiam engemet, hogy légy bölcz, és táry ez úton ſiiued ſzerint.

20 Ne légy azoc közzül való, kic bortul meg réſiegednec, az tobzodóc közzül, és az kic húſſal haſokat meg terhelic.

21 Mert az réſieges és tobzodó ſiegén léſzen, és ſzakadozott ruhákban öltöztet az aluuás.

22 Halgaſd az te attyádot, à ki ſiűlt tégedet, és meg ne vtállyad, mikoron meg vęnhedic az te anyádot

23 Szerezz magadnac igaſſágot, és el ne adgyad az bölczeſégnec, tudománnac, és eſzeſſégnec valóſágát.

24 Igen őrül az igaznac attya, és az bölcznec ſzülöie, annac vigadoz.

25 Vigadgyon az te attyád és az te anyád, és őruendezzen az te ſzüled.

26 Adgyad, ſzerelmes fiam, az te elmédet énnékem, és az te ſzemeid az én vtaimat ſzorgalmatoſon meg őrizzéc,

27 Mert mély verem az tiztátalan aſzſzoni állat, és ſzoros kút az idegen aſzſzoni állat.

28 Es az mint az toluayló leſeſkedic, és az embereknec hitetlenit meg fogia.

29 Kinec iay? kinec ohaytás? kinec háborgás? kinec bűnnélkül való ſebec? kinec ſiemeknec vereſſége?

30 Az bornál mulatóknac, az kic mennec az jó borpac korczomáiának kereſéſére.

31 b Ne nézzed az bort mikor veres, mikoron mutattya az pohárban az ő ſiinét, és mikor az pohárban peſeg.

32 Végezetre mint az kigyó meg mar, és mint az mérges kigyó meg czíp.

33 Az te ſiemeid nézic az idegen aſſiioni állatot, és az te elméd gondol gonoſságot.

34 Es léſieſi ollyan mint az ki fekſiic az tenger közepiben, és az ki fekſiic az arbotz fának teteién.

35 Mikoron vernénec engemet (azt mondod) nékem nem fáyt, mikoron tahigáltanac nem érzettem, mihelt fel kelec, el mégyec, eſmét meg kereſem az korczomát.

b: Az ez attyafiſ meg az bor nac iſſep pirosſágáról.

XXIIII. Réſz.

Tanít Sálomon az Cáputban az gonoſoknac rarſaſágoknak el táuoztatáſára, az bölczeſégnec kereſéſére, könyörületeſségre, Iſtennec es az feiedelemnec tiſzteletire, boſſú állásnac el táuoztatáſára, Végh or az reſt embernec állapatyat iria meg.

1 Ne-

1 NE iregykedgyél az gonoſi téuőkre, ſe ne kéuánnyad azockal lenni.

2 Mert puſititáſt gondol azoknac ſiiuec, és hamiſſágot ſiólnac azoknac aiakoc.

3 Az bölczeſég által eppitetic az ház, és az értelemmel meg erősſitetic.

4 Es à tudomá́nual à háznac bel ſő réſiei meg telnec, minden drága és gyönyörüſéges marháual.

5 Az bölcz férfiu erös, és az tudós embert meg erősiti az ioſag.

6 Mert az eſies tanáczockal viſelhetſi az te haſinodra hadat, és meg maradáſt találſi az ió tanáczoſoknac ſokſága által.

6 Igen magaſſac az bolondnac az bölczeſégec, az közönſéges helyen nem nittya megaz öſiáit.

8 Az ki gondolkodic gonoſit czelekedni, azt felőtte igen gonoſinac hijác.

9 Az balgatag dolognac gondoláſa bün, és az rágalmazó az emberec közt vtálatos.

10 Ha reſten viſeled magadat, az nyomoruſágnac ideién, az te erőſſéged erötlen léſien.

11 Szabadicz meg azokat az kic az halálra el ragattattac (öknélkül,) és az kic az halálra vitetnec, és ne ſiünnyel meg.

12 Ha azt mondanád: ime nem tudtuc azt, nem de az ki viſgállya az elméket ő nem értié, és az ki őrizi az te lelkedet ő nem tudgyaé, és nem fizeté kinec kinec az ő czelekedeti ſeriot?

13 Egyél ſierelmes fiam, mézet, mert ió: és lépes mézet, melly édes az inyédnec.

14 Ezképpen az bölczeſégnec tudáſa édes léſien az te lelkednec, ha azt meg találandod, és léſien néked iutalmad, és az te reménſéged el nem veſi.

15 Ne leſeskedgyél ó Iſtentelen, az igaznac háza ellen, ne puſitits el az ő ágyas házát.

16 Mert ſőllehet hetſier el eſékis az igaz, vgyan fel kél azért, az Iſtentelenec pedig ezac egy nyauályáualis el veſinec.

17 Mikoron el eſic az te ellenſéged, ne örülly, és mikor meg ütközic ne fuualkodgyéc fel az te elméd.

18 Hogy az Wrnac ſiemétől meg ne láttaſſéc az gonoſſág, és el fordîtſa arról az ő haragiát te reád.

19 Ne geriedgy fel haraggal az gonoſi téuőknec elő mentekért, ne irégy kedgyél az Iſtentelenekre

20 Mert az Iſtenteleneknec nem léſien maradékoc, és az Iſtenteleneknec ſiőuednekec meg óltatic.

21 Féllyed az Wrat ſierelmes fiam, és az királt: az párt ütőckel ne egyelitſed magadat.

22 Mert hertelenſéggel fel támadnac azoknac nyomoruſágoc és ez két rendbélieknec (hertelen való) bűntetéſeket, ki tudgya.

23 Ezec à bölczekhözis illenec ſiemélt válogatni az îtéletben nem ió.

24 Az ki mondgya az Iſtentelennec, igaz vagy, ezt meg átkozzác az népec, meg vtállyác az nemzetſégec.

25 Az

a: Tollahet kö xönſéges kép pen az bűnbe va'o eſetről magyarazac ezt: de nem annira ſçol arról, mint az nyomoruſágba való eſeſről.

b: Az az, félic az Iſtent és tisztelic az királt az böl czekis. vagy pedig mint egyetuluſa ag mondas az követ kezendőknec mintha azt mondana, az mellyec ez vatan köuetkeznec. azokis az bölcz emberekhöz illendő o'goc és bölcz mondaſoc.

25 Az kic pedig meg feddic (az bűnöſt) azoknac gyönyörűſégekre léſien, és minden iónac áldáſa ſzál reáioc.

26 Aiakait czokolgartyác annac, az ki felel igaz beſiédeket.

27 Sierezd el kiuől az te dolgodat, és kéſíts el az te meződben: annac vtánna eppíts az te házadatis.

28 Ne légy bizonſág vakmerőképpen az te felebarátod ellen, auagy bolondul ne czelekedgyél az te aiakiddal.

29 Ne mondgyad azt: az miképpen czelekedett én velem, úgy czelekedem ő vele, meg fizetec az embernec az czelekedeti ſerint.

30 Az reſt emberuét mezeinél el ménéc, és az eſztelennec ſiőleie mellet.

31 Imé pedig, fel nőttenec vala mindenűt bennec az tőuiſſec, és annac az ſiuét czanáloc fedeztec vala bé, és az ő kő gyepűie romlott vala.

32 Mellyet látuán én, (gondolkodám,) és arra nézuén tanuſágot vőc abból, (hogy az reſtec igy ſiólnac.)

33 Egy kiczint alunom kel, egy keueſet ſiúnyadnom kel, egy keueſ ſé kezemet őſiue kel tennem az aluuáſra.

34 Azonközbe el iő mint az ſzegáró könyű à te ſiegénſéged, és az te ſiükſéged, mint à paiſos ember.

XXV. Réſz.

Sálomon è Cápurban meg mondgya hogy noha Iſten tiſzteſségére vagyon el titkolni azo ki mellyeket ő el titkolt, mind azáltal az király nac tiſzteſséges minden dolgokról tudakozni. Inti az kiralt az gonoſz teuő embereknec meg bűnteréſére. Meg rilty az kerkedſéget, verſengéſt, titkoknac meg ielentéſére, az hamis tanuſságot, s tolſor nagy ſzep haſonlatoſſág alat int arra hogy iól tegyünc és minden ſegitſeggel legyünc azokhoz az kic minket gyülölnec.

1 MEeg ez (kőuetkezendő) bőltſ beſiédekis az Sálomone, mellyeket őſiue ſiedegettec az Ezechiaſnac Iuda királyánac emberi.

2 Iſtennec tiſzteſiégére vagyon az dolgot el titkolni (mellyet meg nem ielentet,) az királyoknac pedig tiſzteſséges mindenekről tudakozni.

3 Miképpen az Eegnec magaſſágát, az földnec méllégét, azonképpen az királyoknac ſiiueket nem tudhattya az ember,

4 Miképpen ha az ezűſtből ki tiſztittyác az ſalakat: abból ſiép edény léſien.

8 Ezképpen ha el vetic az bűnöſt az király elől, meg erősítetic igaſſágual az ő ſiéki.

6 Ne magaztald magadat az király előtt, és az tiſzteleteſeknec helyében ne álly.

7 Mert iob ha mondgyác te néked, ier ide fel, hogy nem mint le vettetni te néked az tiſzteſséges előtt: mellyet látnac az te ſiemeid.

8 Ne indully fel az verſengéſre hertelen, hogy valami illetlen dolgot ne czelekedgyél az verſengés után, mikor gyalázattal illet tégedet az te fele barátod.

9 Az te igyedet végezd el fele barátodual, de máſnac titkát meg ne ielencz.

10 Hogy ne gyalázzon tégedet à ki hallya, és az te gyalázatod el ne táuoztaſſéc.

11 Mint

11 Mint az arany álma az ezüſt roſtélyokban, ollyan az álkolmatoſon mondott ige.

12 Mint az arany köſöntyű, és az ſiép arányból való ékeſſég, ollyan az bölcz dorgáló az ſzó fogadó fülnél.

13 Mint az hauas hideg az aratáſnac ideién, ollyan az hiw követ, kic ötet el boczáttyac; mert az ő wroknac lelkeket meg viddámittya.

14 Mint az ködöc és az ſzél, kikben ninczen esö, ollyan az férfiu ki kérkedic hamis aiándékual.

15 Az türés vtán meg engeztelthetic az feiedelem, és az lágy beſzéd meg töri az czontot.

16 Ha mézet találſz, egyél az mennyi ſok te néked, hogy ha felötte ſok mézendel, ki ne okadgyal azt.

17 Szorgalmatoſon meg tartoztaſd az te lábadot az te felebarátodnac házától: hogy ha te veled bé tellyeſedic, a meg ne gyülöllyen.

18 Pöröly, fegyuer, és éles níl az ollyan ember, az ki hamis bizonyſágot ſzól felebaráttya ellen.

19 Mint az romlott fog, és az ki menyült láb, ollyan az hitetlennec bizodalma az nyomorúlágnac ideién.

20 Mint az ki le veti ruháiát az hidegnec ideién, Mint az etzet à Salétromon, ollyan az ki éneket mond az bánatos ſziuö ember elött.

21 Ha éhezic az ki téged gyülöl, adgy enni ö néki, és ha ſomiuhozic adgy néki vizet.

22 Mert vgy mint eleuen ſzenet rakſz az ö feiére[b] és az WR meg fizeti te néked.

23 Mint az eſſaki ſzél el tiztitya az eſsöt, azonképpen az haragos ábrázat meg enhiti az ragalmazónac nyeluét.

24 Iob lakni az háznac ſzegeletiben, hogy nem mint az háborgó aſzſzoni állattal, egy háznac társaſagában.

25 Mint az hideg viz, az meg fáradt embernec, ollyan az meſzsze földröl való hír hallás.

26 Mint az meg háboritatot forrás, auagy meg veſzett kút fö, ollyan az igaz ki az Iſtentöl meg háboritatic.

27 Igen ſoc mézet enni nem iö, azonképpen az ö maga tizteſſégét viſgálni, nem tizteſſéges.

28 Mint az meg romlott, és keriteſnélkül való város, ollyan az az kinec ninczen birodalma az ö lelkén

Rom: 12. b: Az eleuen ſzénen érti az ember ſziueben való, égetö indulatokat, vagy az Pœnitentiában való bánatot, annac ſziueben az ki bánnya hogy annac ellenſége volt az ki neki töual vagyon. ez ilyen indulat oruoſsága az kenelſégnec.

a: Aſz az, Ha felette gyákorlod az te felebarátodnac házat, meg elegeduén te, veled, vegre meg atal.

XXVI. Réſz.

Szól Salomon az bolondnac allapatyáról, feddi az reſt embereket, és az kic más ember dolgaba egyeitic magokat, az czalardokat, ſuſarlokat haborúſag berzöket, fondorlokat, haragra ingerlöket, es az kic máſnac romlaſokra igyekeznec

1 Miképpen az hó à nyárhoz, és az eſsö az aratáshoz: azonképpen nem illic az bolondhoz az tizteſſég.

2 Miképpen az madar el mégyen, és az feczke el repül, azonképpen az öknélkül való átoc nem ſzáll az emberre.

3 Miképpen oſtort vészнec az lóhoz, féket az ſiamárhoz, azonképpen

képpen veſſiőt az bolondnac hátához.

4 Ne felelly az bolondnac az ő bolondſága ſierint, hogy ne légy teis ő hozzáia haſonlatos.[a]

5 Felelly az bolondnac az ő bolondſága ſierint, hogy ne légyen bőlts az ő ſiemei előtt.

6 Az ki bolond által izen valamit, mint ha lábait vagdalná el annac, és boſſiúſágot ſienued.

7 Mint az ſántáſſac lábai egyenetlenec, azonképpen az beſiéd az bolond ſiáiában.

8 Mint az ki kőuet czinál az ſámſieriben: vgy (czelekedic) az ki az bolondnac tiztеſſéget téſien.

9 Mint az réſzeg ember kezében akadott tőuis: ollyan az eſies mondás, az bolondoknac ſzáiában.

10 Gyakorta mindeneket bánattal illet az réſzeg, azonképpen mikor iutalmat véſien magánac az bolond, męg az ártatlanokatis őrömeſt abba keuerné.[b]

11 Mint az eb meg tęr az ő okádáſára, vgy az bolond meg kettőzteti az ő bolondſágát.

12 Láttálé olly embert, ki az ő ſiemei előtt bőlcz vólt vólna? Az bolondról iob reménſéged légyen, hogy nem mint arról.

13 Azt mondgya az reſt: fene oroſſláń vagyon (ott kűn) az vton, oroſzláń vagyon az vtzákon.

14 Mint az aytó forog az ő ſárkában, vgy az reſt az ő ágyában.

15 El rőyti az reſt az ő kezét ruháia vijában, rőſtelli azt czac ſáiához is vinni.

16 Bőlczebnec láttatic az reſt az ő maga ſiemei előtt, hogy nem mint hęt bőlcz, kic az okoſſ-gra intenéc ötet.

17 Az ebnec fűlęt ragadgya, az ki el ménuén meg haragſiic az dologban melly ötet nem illeti.

18 Minęmő az balgatag az ki tűzet, nilakat, és halálos ſzerſzámokat boczát ki.

19 Ollyan valaki meg czallya az ő felebarátтyát: és (azt) mondgya. czac tréfáloc vala.

20 Miképpen az fác mikor meg fogyátkoznac (az tűzőn,) meg aluſzic az tűz, vgy mikor ninczen ſuſárló, meg ſzűnic az háborgás.

21 Mint az eleuen ſzén (alkolmas (az hólt ſzénnec, és az fa az tűznec gerieztélére, ollyan az háboruſág ſzerző ember, az patuarkodáſnac fel gyuytáſára.

22 Az fondorlónac beſiédec haſonlatoſoc az vereſégekhőz, mellyec gyakorta el hatnac az embernec belſő réſieire.

23 Minęmő az meg nem tiztitatott ezűſt, mellyet valami edénre buritottác: ollyanoc az haragra ingerlő aiakac, és az gonoſi ſiiw.

24 Az ő beſiédiuel máſnac tętteti magát az gyűlőlő, holott az ő ſiiuében gondol álnokſágot.

25 Mikoron kedueſen ſiól, ne bizzál ő hozzá, mert hęt iſſanyatoſſágoc vadnac az ő elméiében.

26 El fedeztetic az gyűlőſég álnókſággal, de ki ielentetic az ő gonoſſága az gyűlekezetben.

27 Az ki vermet aas (máſnac,)

abba

a: Nem ellenkezic ez két ſententia egy máſſal. mert előſzer azt mongya hogy nagy okkal es ntoddal ſzolyon az ember az bolonddal, hogy ra-lammodon az bolondhoz haſonlátos ne legyen. Az: maſik ſententiaban azt mongya, hogy mikor módgya vagyon vgy felellyen az ember az bolondnac, hogy meg eſmerie az ő bolondſágát:

b: Az az. Mikor az bolond az ő érdeme ſzerint bűntettetic, azt akarná hogy az artatlanis ſienuedne.

c: Az az. mi képen hogy nyakalyát keres magának az ki az ebnec fűlett meg fogia. ſzinte vgy ist. az ki más emberdolgában meg bergzic.

abba belé eſic, és az ki fel hagyittya az kötuet, önön magára eſic.

28 Az álnoc nyeluö ember gyülöli az meg romlott embert, és á hizelkedö beſzéd nagy romláſt ſzerez.

d: Vagy: Az ki meg akar romlani.

XXVII. Réſz.

Karhoztattya Sálomon az keuélſégből va lo kerkedſeget. Meg irta az bolondoknac ha ragokat, Az irigyſégnec, gyülöſégnec és tökelletlenſégnec allápattyát. Int az mi bárátink nac és atyánknac barátinac meg beczülléſére, az bölczeſégre, okoſſagra, karhoztattya az vakmerö kezeſeget, femtöl ſembe valo dicze reret, es az verſengö affoni állatot. Vtolſor meg tanit minodon kellyen embernec çlni az ö bárátinac haſznaual.

1 NE diczekedgyel az hólnapi napról, mert nem tudod mit hoz az nap (te reád.)

2 Diczérien tégedet kiuöl való ember, és nem az te ſáiad, Idegenec, és nem az te beſiédid.

3 Nehezſég vagyon az kőben, és tereh az föuényben, de az bolondnac haragia nehezeb mind az kettönél.

4 Az buſulásban kegyetlenſég vagyon, és az haragban áradás, de ki álhatna meg az iregſég elött.

5 Iob az niluán való dorgálás az titkos ſzeretetnél.

6 Türhetöc az barátſágos embertöl vött ſebec, de az gyülölönec czokiai czalárdoc.

7 Az meg elégedett ember még az lépes mézetis tapodgya. De az éh embernec minden keſerü édes.

8 Mint az madarka, ki el téueſzti az ö féſikét, ollyan az ember, ki el téued az ö helyetöl.

9 Miképpen az kenet, és ió illat meg vidamittya az elmét, úgy mindent az ö barátſzánac édes tanácza, inkáb meg vidamit, hogy nem mint az ö tulaydon tanácza.

10 Az te barátodat, és atyádnac barátſzyát el ne hadgyad, és az te atyád fiánac házában be ne meny[a] az te nyomoruſágodnac ideién: Iob az közel való ſomſied, az meſſie való attyáfiánál.

11 Bölczekedgyel, ſzerelmes fiam, és vidamits meg az én elmémet: hogy meg felelheſſec annac az ki énnékem valamit ſzemeimre vétne.

12 Az eſzeſs meg látuán az (következendö) nyaualyát, el röyti ö magát, az eſztelenec belé eſuén megbüntettetnec.

13 Vedd el annac ruháiát, az ki kezes lött kiuöl valóért, és az idegen aſſioni állatért való kezeſt, zálagold meg.

14 És az ki áldgya az ö barátſzyát beſiédéuel reggel ió ideién fel keluén, átkozás gyalánt vagyon annac.

15 Az ſebes ſzápor eſső ideién való ſzünetlen czepegés, és az morgó aſſiony ember, egy aránt vadnac.

16 Valaki el akaria azt titkolni, haſiontalan dolgot czelekeſic, s miképpen az ö iobiánac keneti ki tettzic, úgy azis ki mutattya magát.

17 Miképpen eggyic vaſsal az máſikat eleſiti ember, azképpen az embert eleſsiti az ö barátſzyával való nyaiáſſága.

18 Mint az ki örizi az figét, eſic annac gyümölczében: úgy az ki beczülli az ö Vrát, tiszteltetic.

a: Nem azt mondgya hogy emberrel ne talályon es meg vesſe azt: ſ: a ſzbarátſzyát es ne ellyen az nyomoruſágnac idején: hanem hogy az ſzegyelemben az közel való, barátſzyahoz inkáb ſolyamodgyon hogy nem mint az tauol való atyafiához.

b: Az ſzeſzet reyti el az ajtoualak. ez illyen gonoſz aſzſzony állatnac gonoſz hajaual akarja titkolni ſzinte ollyan mint ha az ſzelet a harna meg fogni vagy az ö illatot el titkolni.

19 Mint az vizekben, éggyic ortza à máſikat megmutattya, úgy éggyic embernec elméie, az máſikat.

20 Mint az koporſó és veſiedelem meg nem elégednec, úgy az embernec ſiemei meg nem elégednec.

21 Miképpen az ezüſt az tegelben, és az arany az tüzben probáltatic meg, úgy az ember, az ételet dicziröknec ſzájában.

22 De ha meg törnéd az bolondot mozsárban, az mozsár törőuel meg tört gabona közöttis, nem távoznéc el ő tőlle az ő bolonſága.

23 Szorgalmatoſon megesmérjed az te ielen való barmaidat, gondot viſely az te nyáiaidra.

24 Mert az györöcké valóié az gazdagſág, és az ékeſség léſtené miniden nemzetſégről nemzetſégre

25 Mihelt ki nő az ſiéna fü, és meg tetczett az gyengefü, ottan be hedernec az hegyről az füuec.

26 Az te iuhaid légyenec az te ruházatodra valóc, és az mezönec árra az keczke bakoc. d

27 Ennec felöttè à mennyeketske téy vagyon az te ételedre, az te házad népének ételére, és leánidnac ételére való (lég) en.

d: Az az. Megſzaporittad az te nagodat az te iuhaiddal, és bakokkal.

XXVIII. Réſz.

Az gonoſz, és iò lelki ésmerettnec gyümölczeit iria meg, Ins az bünnec és Iſten haragitanac esmeretire és az pœnitentiara, karhoztatva az bolond és kegyetlen feiedelmet, Az az tatlan vérnec ontoiat Az hemély valogatáſt,

1 MInden Iſtentelen fút, ha ſenki nem üldözüij: az igazac pedig haſonlatoſoc az gyetmekdéd bizakodó oroſlánhoz.

2 Az hól haſonlás vagyon az tartomáñban, ſoc feiedelem vagyon ott: az hól pedig eſies és tudós ember vagyon, hoſſiabodic az birodalom.

3 Az ſiegén emberből támadott, ki el nyomia az ſiegényeket, haſonló az puztitó eſsőhöz, melly az gabonát el veſiti.

4 Az kic el hadgyác az töruéñt, diczéric à latrokat, de az kic meg tartyác az töruéñt, hartzolnac azockal.

5 Az gonoſſágban élő emberec nem véſſic eſékben az igazat. Az kic pedig kereſic az WRat, mindeneket eſékben véſinec.

6 Iob az ſiegén az ki járt tökélleteſen: hogy nem mint az Iſtentelen, és útaban el fordúlt gazdag.

7 Az ki meg őrizi az töruéñt, eſies fiu az, à ki pedig társolkodic az tobzodóckal, gyalázattal illeti az ő atyát.

8 Az ki öregbiti az ő marháiát vſuráual, gyűyt annac, az ki bőuen adakozic az ſegényeknec.

9 Valak iel forditya az ő fülét á töruénnyec halláſától, annac konyörgéſeis vtálatos.

10 Az ki el hiteti az igazakat gonoſi útra, az ő vermében ő maga bę eſic, az tökélleteſec pedig biriác az iót.

11 Bölcznec láttatic az ő ſiemei előtt az gazdag ember, de az ſiegén eſies meg viſgállya őtet.

12 Mikoron öruendeznec az igazac, nagy ékeſség az, mikor pedig az ſ-

az Istentelenec fel támadnac, nyomorgattatic az ember.

13 Az ki elfedezi az ő vétkeit, jól nem lésien dolga, az ki pedig meg vallya és el hadgya, irgalmaſságot nyer.

14 Bódog ember az ki igen rőtteg sïüntelen: az ki pedig meg keméniti az ő elméiét, bűntetésben esic.

15 Mint az ordſtró oroſlán, és ehező medue, ollyan az ſiegén nép wralkodó Istentelen.

16 Az minden értelemnélkül való feiedelem, és az nyomorgatásban foglalatos meg rőuiditi, az ki pedig gyűlöli az telhetetlenſéget, meg hoſſabittya, az ő napiait.

17 Az ki hatalmaſül ártatlan vért ont, (mind) az ſérig fút: de ſenki nem táplállya őtet.

18 Az ki iár tőkélletesen, megtartatic: az ki pedig gonoſi útakon iár, valamellyikben megakad.

19 Az ki ſiántya az ő földét, megelégedic étellel, az ki pedig kőueti az reſt embereket, meg elégedic ſiegénſéggel.

20 Az Istenben bizó ember, bőuőlkődic áldáſockal, de az ki hertelen akar gazdagúlni, bűntetetlen nem léſien.

21 Siemélt válogatni nem ió, mert egy falat kenyérert el ſiakadna az illyen ember (az igaztól.)

22 Siet az martha kereſésre az gonoſi ſiemő ſobrác ember, de nem tudgya à réá iöuő ſiükſéget.

23 Az ki meg feddi az engedetlen embert, inkáb kegyelmet nyer, hogy nem mint az ki nyelueuel hizelkedic.

24 Az ki el tékozlya az ő attyának és annyának marháit, és azt mondgya, nem vétec, társa az öldöklő embernec.

25 Az ki bizakodic az ő elméiében, háboruſágot ſierez, az ki pedig bizic az WRhan, meg kőuéredic.

26 Az ki bizic ő magában, bolond: az ki pedig iár bölczen, ez meg ſiabaditya ő magát.

27 Az ki ád az ſiegénnec, nem léſien ő néki ſiükſége: az ki pedig el rőyti az ő ſiemét (az ſiegéntől,) meg ſokaſúlnac ő rayta az átkoc.

28 Mikor fel emeltetnec az Istentelenec, el rőyti magát az ember, de mikor azoc el veſinec őregbűlnec az igazac.

a: Nem intti az embert Sálomon az istten kegyelmeſſége felol va o hete, hanem azt mint az Papiſtac magyarazzac, hanem dicsert az ollyan embert az ki megismerien az ő bűnet, es az Istennec bűnellen valo, haragiatol megrettenién az ő bűnet megvallya, azt el hadgya, és abbol ki ter, es megemlekezien az ő erőtlenſegéről és gyarlóſágáról magaról alazátoſon ſzol.

b: Az az. Mind addig hallgat mentti magát de ſoha meg nem menekedhetic es ſenki neki ſegitſeget nem teſzen.

XXIX. Réſz.

Még irta Sálomon az vakmerő kemény embereknec romlaſokat, az kőzönſeges es keuelkeppen valo birodalomnac gyümölczét, Az hizelkedeſnec, tulerben valo gőrombaſagnac, bolondſágnac, embertelenſegnec, hamis dologra valo hayландoſágnac, haßnait, viſſontag az rőkelleteſegnec, az kőzönſeges es keuelkeppen valo dorgaláſnac, Az felőrtheb valo engedelmeſſegnec, haragnac keuelſegnec gyümölczét,

1 AZ melly ember az gyakorta való feddéſre meg keméniti az ő nyakát, hertelenſéggel meg töretic, úgy hogy meg nem gyógyúlhat.

2 Mikoron wralkodnac az igazac, örül az nép, mikoron pedig wralkodic az gonoſi, ohayt az nép.

3 Az bölczeſég ſieretö ember,

meg vidamittya az ő attyát, az ki pedig adgya magát az paráznákhoz, el veſzti az marhát.

4 Az király itélettel erősíti meg az tartomáńt, az ki pedig aiándokát vészen, el rontya azt.

*Sarizollya.

5 Az férfiu ki hizelkedic az ő barátyának, hálót vétt annac lábai ellen.

6 Az gonoſi emberre gonoſi tőr kőuetkezic, az igaz ember pedig énekel és vigad.

7 Megérti az igaz az ſiegénnec igyét: az iſtentelen pedig nem gondol reá hogy megértſe.

8 Az czúfoló férfiac fel gyuytyác az városſt: de az bőlczec el fordittyác az haragot.

9 Az elies ember az ki vetekedic az bolondual, akar meg háborodgyéc, ſ akar neueſſen, mind az által ſemmi haſina ninczen.

10 Az gonoſi bűnős emberec gyűlőlic az igaz embert, az igazac pedig óltalmazzác annac életét.

11 Az ő egéſi indulattyát elő mutattya az bolond, de à bőlcz végre meg nyomia azt.

12 Az melly wralkodó az hamiſſágnac beſzédire halgat, annac minden ſiólgai latroc.

13 Az ſiegén és gazdag őſſue találkoznac, mind az kettőnec pedig ſiemeit az WR világoſittya meg.

14 Az melly király hiwſégeſen ítéli az ſiegényeket, annac ſzéki mind őrőcké meg marad.

15 Az veſzſző és dorgálás bőlczeſéget ád, de az magánac bo-

czátattott gyermec, meg ſiégyeniti az ő annyát.

16 Mikoron neuekednec az Iſtentelenec, neuekedic az vétec: az igazac pedig azoknac eſſeteket meg ęric.

17 Sanyargaſd meg az te fiadat, és nyugodalmat hoz te néked, ſierez gyönyörűſégetis az te életednec.

18 Mikoron ninczen az mennyei látáſnac tudománya, az nép el ſzakad Iſtentől: az ki pedig meg tartya az tőruéńt, ő melly igen bódog az.

19 Czac beſzéddel, nem tanúl meg az ſzólga, ha tudgyais mit kellene czelekedni, nem miueli.

20 Lattálé dolgaiban és beſzédében hertelenkedő embert? az bolond felől több reménſég vagyon hogy nem az felől.

21 Az ki lágyan neueli gyermekſégétől fogua az ő ſzólgáiát? végezetre ollyan léſzen mint az fiu.

22 Az haragos háborgáſt ſierez, és az dihőskédőben ſoc vétec eſic.

23 Az embernec keuélſége meg alázza őtet, az lelkében pedig meg alázatottat táplálla az tiztеſſég.

24 Az ki oſztozic az lopókual, gyűlőli az ő magát: és ha ſzidalmazzákis nem meri ſenkinec mondani.

25 Az emberektől való félelem botránkozáſt ſierez: az ki pedig bizic az WRban, méltoſágban helheſztetic.

26 Sokan keuánnyác az feiedelemnec ortzáiát: De az WR-tól vagyon a kinec kinec itéleti.

a. Azaz, Isé az biró eleibe menni, de mindeneknec előtte az Istent kel meg keresni, ki mindeneknec dolgait igazgattya.

27 Iſionyodnac az igazac az hamis embertől, és iſionyodic az Iſtentelenis az igaznac útától.

XXX. Rész.

Meg vallya az Agur, hogy az emberec az ő elmeieknec eleſegéuel az Iſteni dolgokat meg nem foghattyác. Annác ökáért az Iſtenre igazít, ki az ő bölczeſéget az ő igeiében meg ielenti, Az után kéri Iſtent hogy néki ſe gazdagſágot, ſe ſegenyſéget ne adgyon, vtolſor ſol, az négy telhetetlen állatokról, négy el rőyler dolgokról, négy el benuedhetetlen állatokrol, es négy aprő ökos allatokrol.

1 AZ Agurnac Iace fiánac beſiédi. Prophetia mellyet mondott az férfiu (Agur az Ithielnec, az Ithielnec mondoc és Vchalnac.

2 Minden embereknél gorombáb vagyoc én, és ninczen emberi értelem bennem.

3 És nem tanúltam az bölczeſéget, auagy az ſienteknec tudományát nem tudom.

4 Kiczoda ment fel az Eegben hogy onnan le ſiállott vólna? Kiczoda kapczolta az ſielet az ő markában? Kiczoda köthetné az vizeket az ő köntöſében? ki erősſitette meg a földnec minden határit: kiczoda ennec neue? auagy kiczoda ennec fiánac neue? ha tudod?

18 Az Iſtennec tellyes beſiéde igen tizta, és pais ahoz folyamóknac.

6 Ne tégy az ő beſiédéhöz, hog meg ne büntеſſen tégedet, és hazug ne légy.

7 Kettőt kérec tetőlled: Ne tarcz meg én töllem, addig mig élec.

8 Az hiában valoſágot és az hazugſágot meſſiе táuoztaſd én töllem: ſiegénſegét auagy gazdagſágot ne adgy énnékem: táplály éngemet hozzám illendő eledellel.

9 Hogy meg elegduén meg ne tagadgyalac, és azt ne mongyam, kiczoda az WR? Sepedig meg ſiegényeduén ne lopiac, végezetre gonoſiúl éllyec az én Iſtenemnec neuéuel.

10 Ne vádold az ſiólgát az ő Uránál: hogy meg ne átkozzon tégedet, és bűnősnec találtaſſál.

11 Vagyon olly nemzetſég, ki még az ő attyátis meg atkozza, és az ő annyátis nem áldgya.

12 Vagyon nemzet ki az ő magá ſiemei előtt tizta, még ha az ő rutſágából ki nem tiztitatottis.

13 Vagyon keuél ſiemű nemzetſég: és kinec ſiűmöldöki igen fel látnac.

14 Vagyon nemzetſég kinec fogai fegyuerec, és kinec záp fogai kęſec, hogy az ſiegényeket ez földön meg emésſéc, és az emberec közzül az ſiükölködő-ket.

15 Az nadálnac két leáni vadnac, hozd el hozd el? hárman vadnac kic meg nem elégednec: ſőt négyen, kic nem x mondnac eleg.

16 Az koporſó, és bę rekeztettet meddő aſiſioni állat, az föld meg nem élégedic az vízzel, és az tüz nem mondgya elég.

17 Az ki meg czúfollya attyát, auagy meg vtállya annyának tanitását, ſiemét ki váijác az völgynec holló, ſi auagy meg éſſic ötet az keſelyű fiai.

18 Ez hármac el titkoltatnac én tőllem: Sőt imez négy dolgot nem tudom.

19 Az keſelyűnec útát az Egben à kigyoknac útát à kősiklán, ſi hajónac nyomát à mély tengerben, és az férfiunac útát az leányzóual.

20 Illyen az paráználkodó aſſiſſoni állatnac útja, eſſic az után meg törli az ő ſiját, és azt mondgya, nem czelekedtem ſemmi gonoſt.

21 Három dolog alatt indúl meg az föld: ſőt négy alatt, mellyeket el nem ſienuedhet.

22 Aſſiólgá alatt, mikor vralkodic és à bolód alatt mikor elegetéſſic.

23 Az gonoſi mord keduő aſſiſſioni állat, mikor férhöz mégyen, végezetre az ſiólgálo alatt, mikor örökölé ielen az ő aſſiſſonyának.

24 Ez négy apró állati vadnac az földnec, mellyec bölczebbec az bölczeknél.

25 Az hangyác, erőtlen népec: kic kereſic nyárban az ő ételeket.

26 Az hegyen való egerec, erőtlen kőſség: mind az által kősiklán czinállyác az ő házokat.

27 Királyoc ninczen az ſáskáknac, mind az által mennec mindnyáián ſiép renduel.

28 Az póc, melly az ő lábaiual munkálkodic, és vagyon az királyoc palotaiban.

29 Három állat vagyon melly ſiépen iár: ſőt négy állatoc mellyec ióli iárnac.

30 Az régi erős oroſlán az vadac közőtt: ki el nem fút ſenkitől való féltébe.

31 Az hartzra fel ékeſitetett ló, auagy keczkebac: és az király, az kinec ſenki nem mer ellene támadni.

32 Ha bolond vóltál magadba fel fuualkodáſodba, auág gonoſi gondolatodba, kezedet ſiaiádra veſſed

33 Miképpen az ki az teiet köpülli vaiát czinál, és az ki keményen fuija ki az ő maga orrát, vért hoz ki, úgy az ki haragiát meg nem tarthattya, haboruſágot ſierez.

XXXI. Réſz.

Inti az király hogy magát meg oltalmazza az alſoni állatoktol, és az részegségtől, és az igaſsagnac ſeretéről legyen, végezetre az io aſſoni állatot dſiceri, és annac tulaydonſágit iria meg

1 LEmuel, király beſédi, és Prophetiáia, mellyekre tanitotta vala ötet az ő annya.

2 Mit ſiólljac, ſierelmes fiam? miczodát, méhemtől ſiakat fiam? miczodát én fogadáſimnac ſierelmes gyermeke.

3 Ne adgyad az aſſiſioni állatoknac az te erődet, és az te útaidat az királyoknac el törléſére.

4 Táuól légyen az királyoktól, ő Lemuel: táuól légyen, mondom, az királyoktól az bornac italt: és az vralkodoktól az megréſiegitő pohárnac kéuánſága.

5 Hogy mikor ijandic el ne feletközzéc az Iſten paranczolatyáról, és el ne forditſa valamelly nyomorultaknac igaſságokat.

6 Adgyátoc az reſiegitő italt az el ve-

a: A mint az Tremellius mongya az Lemuel volt-mel nevel nevezteti az Bersaberól kiſſin koraban: annit teſſen nánt az ki erős iſtené.

el veſzendöknec, és az bort az keſeredett ſiiuö embereknec.

7 Igyéc hogy feletkezzéc el az ö ſiegénſégéröl: és az ö nyaualyáiáról ne emlekezzéc meg többe.

8 Niſd meg az te ſiádat az mellet az ki nema az ö dolgában, és az kic adattatnac veſzedelemre.

9 Niſd meg az te ſiádat, itély igazán, forgáld igyét az ſiegénnec és az ſiükölködönec.

10 Gyors ſerény aſſiſioni állatot kiczoda találhat: Mert ennec árra ſockal fellyül halladgya az Carbunculusokat.

Az iö aſſiſioni állatnac ditſéreti.

11 Bizic ához az ö Wránac lelké, és annac marháia el nem fogy

12 Ióual illeti ötet és nem gonoſſial, az ö életinec mindennapiaiban.

13 Keres gyapiat auagy lent, és meg kéſziti azokat az ö akarattya ſzerint.

14 Haſonló az keresködö haiókhoz: nagy meſſzül bé hozza az ö eledelét.

15 Es fel keluén mig él: eledelt ád az ö házánac, és ſzöſit az ö leáninac.

16 Gondolkodic mezön való örökſégröl, és meg véſſi azt, az ö kezeinec munkáiából ſzölöt plántál.

17 Ö magais az ö derekát meg öuedezi, és megerösiti az ö karjait.

18 Láttya hogy haſznos az ö munkálkodáſa, meg nem aluſſic éjielis az ö világa.

19 Az ö kezeit veti az fonó kerekre, és az ökezeiuel fogia az órſót.

20 Az ö markát meg nittya az ſiegénnec, és az ö kezeit ki terieſzti az ſiükölködönec.

21 Nem félti az ö háza népét az hidegtöl, mert az ö egéſz háza népe fel ruháztatott béllett ruhákkal.

23 Iſméric az ö fériét az kapukban mikor ül az tartománnyac véneiuel.

24 Gyóltſot ſiö és el adgya, és öueket, mellyeket ád à kereskedöknec.

25 Erö és ékeſség az ö ruháia: és nem fél à köuetközendö idöktöl.

26 Az ö ſiáiát böltſen nittya meg és kegyeſségnec tudománnya vagyon az ö nyeluében.

27 Szorgalmatoſsan vigyáz az ö háza népe dolgára, és az reſtſégnec étkét nem éſzi.

28 Fel keluén az ö fiai, bódognac mondgyác ötet: az ö férie haſonlatos képpen diczéri ötet.

29 Monduán: Soc aſſiſioni állatoc munkalkodtac ferénſéggel, te pedig meg halladod mind azokat.

30 Czalárd az emberec elött való kedueſség, es hijában való az ſiépſég, à melly aſſiſioni állat féli az Wrat, ez ditſéretet ſzerez ö magánac.

31 Adgyátoc ennec az ö keze munkáiának gyömyölczéböl, és diczériéc ötet az kapukban az ö czelekedeti.

Sálomon peldá beſzédinec könyvének vége.